...МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

СВЕТ — арадуьйлу 1923 шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета а орган

Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

18 (2643) | Ера, 1 март, 1962 шу. | Мах 2 кеп.

Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза Центральни Комитето берригача къонача харжархошка дась Кхайкарал

Советски Союза кагий нахи мехкарийи!

Гарга кхоачаш латт деза а дог гIоздоаккхаш а дола ди — вай Дахен Iадала лакхерча органа — СССР Лакхехьарча Совета хоржамаш.

Йохаргйоацача коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташта — вай халкъа дикагIа болча къонгаштеи мехкараштеи тIехьа кхадж тассар духьа 18 марта хоржамий урнашка боагIаргба советски нах.

Дерригача халкъа политически къахьегамеи хьинар айденача хьалашка кийчо ю СССР Лакхехьарча Совета хоржамашта. ХIанзара хоржамаш вай мехка коммунизм хьалъяра программа, дерригача адамашта сийрдача кхоаненга бода никъ гойташ йола программа партена, дерригача советски халкъа енна йола КПСС XXII-гIа исторически съезд хинначул тIехьагIа эггара хьалха хулаш да. Из программа хIанзале а кхоачашъеш латт, берригача советски наха эггара чIоагIагIа дагалаттарашка хьежжа я из.

ТIеххьара хоржамаш хинначул тIехьагIа диъ шу дIадаьннад. Цу юкъа коммунизмага бодача новкъа хьалхашкахьа керда гIа баьккхаб советски наха. Коммунистически партеи Советски правительстваи берригаболх тIаберзабаьб хадданза экономика, Iилма, культура айяра, халкъа хьал-торо лакхъяра, Советски пачхахьалкхеи социалистически демократии дIахо дегIайоалаяра, дерригача дунен тIара машар чIоагIбара. Культ личностах юхедиса зуламера гIулакхаш дIа а даьха, фракционерий антипартийни группа йоха а яь, боахами культуреи хьалъеча доккхий, бокъонца революционни гIулакхаш чакхдаьхад парте, халкъа творчествана шерра никъ хьабийлаб.

«Дика кхоачашъеш латт семилетка. Дунен тIа эггара низ болашагIа йола электростанцеши йоккхий домнаши, эзараш километраш электрифицированни машиннаькъаш, заводаш-автоматаш, юрта боахам энергеца дукхагIа кийчбар — из деррига а коммунизма материально-технически база хьалъяра юкъедихьа доккха дакъа да. Ерригача тIом сецачул тIехьагIарча хьалхарча пятилеткаш арахийцар миссел хIана яш аьнна йола промышленни продукци арахийцар вайцига дIадахача алхха цхьан шера.

Керда лакхаленаш яьхай советски Iилма, техника, культура. Социализмана карагIдаьнна Iалаьмате доккхий Iилма-технически хIамаш а хинна дерригача дуненна хьалхашка дIаэттар Гагарин Юрийи Титов Германи космосе бахар. Доккхал ца деш Iе йиш яц космосе бода никъ адамашта биллар алхха советски нах хиларах.

Цу доллача хIамах вай кагирхой къахьегама доккха дакъа доалл. Советски халкъагеи цун къонача тIехьенгеи доккха ираз кхьачад: коммунизма башхадика гIишло шоай кулгашца хьалъелгеи цига бахилгеи.

Ши - шегIа хьахургьяц коммунизм, миллионий хьинарерча къахьегамца хьаю из. ХIанзале а кIезига даьдац. Цхьабакъда, карагIдаьннарех кхоачамбаь Iе Iемабац советски нах. Де лерхIача сийлахь-доккхача хIамо дIадех чIоаггIа хьинар тIадохийтилга а.

Кагий нахи мехкарийи!

ШерагIа йоаржаергья вай социалистически ях! Кердача къахьегама толамашца гIадъюгаргья вай Дахе: планал совгIа эзараш тоннаш металл, кIор, мехкдаьтта лургда вай, дукхагIа хьаергья вай халкъа эша хIамаш. Вай кхы а чIоагIагIа гIертаргда лакхагIа йола къахьегама овсарле яккха, хьаеча хIамай дикал тоае, материалаш, доагор, электроэнерги кхое.

Воай деррига низаш, кхетамаш тIадохийтаргда вай кхачан продукташ хьаелга укх шерре а дикка алсамдаккхар духьа. Къовсам лоаттабе лаьттан хIара гектарах пайда дикагIа эцара а лаьтта леладара культура лакхъяра а духьа, хьайбай боахам чIоагIа айбар духьа, дикача хьал тIа яккха техника! ЦIи хезача юрта боахама мастерий хьалха латта опыт караерзайола хIара къонача къахьегамхочо. Юртарча кагирхой сий дола гIулакх да доккхий хьувкъамаш дахар духьа, юртбоахама продукташ алсамъяхар духьа лоаттабеча къовсаме хьинаре, цхьаккха юкъарчал доацаш дакъа лоацилга.

Советски интеллигенце къонача викалаша а — Iилмахошеи инженерашеи, лорашеи хьехархошеи, агрономаша, писателаша, искусства деятелаша — доккхий хIамаш дарга, дегаш ураоттадаь къахьегарга хьежаш да советски халкъ.

Советски халкъа маьрша къахьегам лорабеш болча къонача тIемахой декхар да кхы а чIоагIагIа тIема говзал Iомаелга, дерригача советски халкъаца цхьана вай мехка оборонни низ чIоагIбелга.

Капиталистически мехкашкарча къахьегама наьха дагалатташ мара хила йиш йоаца йоккхий, политически социальни бокъонаш йолаш ба вай Дахен къахьсгамхой. Советски кагийча нахаи мехкараштеи фу я хац саго сага еш йола эксплуатаци, хьабе болх ца хилар. Капитала мехкашка бахача шоай ханнара барашка хьежжа йоацаш, берригача советски гражданий а санна, цар бокъо я къахьега, деша, пачхахьалкхенна доал дара юкъе дакъа лаца.

США — эггара бIаьхегIа болча капиталистически мехка — къахьегалургдолаш вола пхи миллион гражданин болх лаха ца могаш а шоай дезалашца цхьана миска вахаш а ва. Даьсса хабар мара хIама кхачац къахьегамхошка «дешара йолча бокъонах а»: кхыметтел официальни хоамаша яхачох а кхийна баьннача нахах вола бархI миллион американец ва вIалла дешарах хIама ца ховш. США специалиста дипломйоаккхаш хилча, лакхерча дешара заведене дешаш доахача шерашка 4—6 эзар доллар дала деза. Иззал дукха мах тела киса дац къахьегамхой.

Вайцига еррига наIараш шерра йийла я кагирхошта: мело ца елга, чакхвала гIерташ, тIатеIIа дешаш хулга мара эшаш хIама дац. Советски гражданех хIара виъ лагIа вар деша вагIа. США-рчул кхозза дукхагIа инженераш арахец вай.

Сихха дегIаух вай мехка общественни потреблене фондаш: 1961 шера общественни фондашкара наха дIатийнна ахча а льготаш а 26 миллиард сомал дукхагIа хилар. Из тоъал дукхагIа да 1940 шера хиннача вай пачхахьалкхен ерригача бюджетал. ХIаьта хIара шера бахача нахага кхоача дика кийчъяь квартираш меллай! Советски Союзе бахача берригача нахах диълагIа дакъа хIана бац аьнна бараша кердача цIеношка шоаш чуховшар дездир укх тIеххьарча пхе шера.

Коммунизмана гарга ме гIерт советски нахага дукхагIа хургда шоай къахьегамца хьадаь материальнии духовнии рузкъаш. Деррига а сага духьа, деррига а сага вахар тоадар духьа — цунах доалл коммунистий партеи Советски правительстваи балха керттера маIан.

Коммунистически парте къаьстта йоакхо ю советски кагирхой, царна кхетам балара, царга дешийтара, нравственнии физически гIулакхаш царех кхедара лаьгI ца йолийташ уйла ярца.

Советски общество мелдолча дикаех бизза пайда эц кагирхоша. Общественни потреблене фондаш лакхъяларах, балха ди лоацдарах, хадданза налогаш тIераяхарах хIара денна пайда кхоач царга.

Коммунизма материально-технически база хьаярца цхьана вай мехка дегIа а ух, чIоагI а лу коммунистически общественни отношенеш. ХIанз санна чIоагIа цIаккха а хиннаяц советски общества идейно-политически цхьоагIо. Вай мехка халкъаш — дагалаттараши хьашташи цаIаш долаш баха барт тайна цхьа дезал. Пролетарски интернационализма, дерригача социалистически мехкий кагирхошцарча вежарий доттагIлен уйланца, зIамига а доккха а деррига халкъаш лоархIаргдолча уйланца, машареи прогрессеи духьа дерригача дунен тIа мел бахача кагийча нахацеи мехкарашцеи цхьоагIо хургйолча уйланца хьалкхебу вай кагирхой.

Дерригача халкъа юкъарча вай пачхахьалкхене кагирхоша доккха дакъа лоац общества дерригача гIулакхашта доал дара юкъе. Виъ бIаь эзар совгIа вола вай ханара саг Советий депутат ва. Дуккха кагий нах промышленносте, юрта боахаме, Iилме, культуре, лакхерча гIулакхаш тIа бахийтаб царех тийша. Миллионаш болча кагийча нахеи мехкарашеи боккха общественни болх лелабу комсомольски профсоюзнии организацешка, спортивни обществашка, халкъа дружинашка.

Вай хьамсарча партеи советски халкъеи де лерхIар хоза а дика а да. Вай хьалъю эггара йоккхагIа нийсхо йола общество — лаьттан тIа Машар, Къахьегам, ПаргIато, Нийсхо, Вошал, дерригача халкъий Ираз оттадеш йола коммунизм.

Из декхар кхоачашдара парте сий дола дакъа кхоачаду комсомола, вай мехкарча берригача кагирхошта. Дагадохаргда вай КПСС Программа тIара дегаш ураоттадеш дола дешаш: «Коммунизм бахьан долаш лоаттабеча къовсаме хIама кхоллаш бола, творчески низ лоархI парте кагирхоех». Цул лакхагIа а сий долашагIа а фу хургда! Эггара хьаькъал долашагIа болча наха бIаьшерашка дагалаьттай коммунизм, шоай са ца ходеш из бахьан долаш къовсам лоаттабаьб адамий дикагIа болча къонгаша, коммунизм дагахьа а йолаш Зимни яккха чуихаб вай дай. БоккхагIа барий революционни къовсама турпалерча традицей леррагIа, сийлахь-йоккха марксизма-ленинизма идеяш хьа а Iомаеш, кагирхоша хьахьокх коммунистически сакхетам болаш а гIулакхашца а шоаш хилар, хьамсарча партенеи халкъаи дувцилга йоацаш мутIахьа шоаш хилар.

Къонача тIехьено кхетаду, тIагIертта къовсам лоаттабеш хилча мара коммунизма лакхаленаш яха могарг ца хилар. ВорхI шера план ханал хьалха кхоачашъяр духьа шоай деррига низаш, кхетамаш тIадохийт, хьалха латта опыт караерзаю миллионаш болча кагийча нахеи мехкарашеи. Цар кIалтIадоах целинни лаьтташ, уж ух СибарегIени, Дальни Востокеи гIишлош хьалъе, лаьттан ченашкара рузкъаш гучадахар а обществана эшача гIулакхашка уж сихагIа дIадахийтар а духьа уж ух тайге, лоамашка, яьссача аренашка. Уж массаза а болаш ба шоай чIоагIа кулгаши дIайха дегаши эшшача моттигашка. БIаьш эзараш болча кагийча нахеи мехкарашеи коммунистически къахьегама ударник яха сий дола цIи яьккхай.

Коммунистически парте Программа толаме кхоачашъелгах шоай патриотически декхар лоархI кагирхоша. Советски кагирхошта бола сийрда а дегаш ураувттаду а хьокхам ба вай парте, денал долча цун штаба — тешаме ленинец Никита Сергеевич Хрущев керте волча ленински Центральни Комитета доккхий гIулакхаш. ДIадахача диъ шера дукха хьинар дийзар машар бахьан долаш лоаттабеча къовсама. Тайп-тайпара социальни системаш йолаш дола мехкаш машаре даха йиш я яха ленински политика принципаш чакх а йоахаш, Советски пачхахьалкхено массаза а тIагIертта а къовсам лоаттабу дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбар духьа, лаьттан тIа чIоагIа машар оттабар духьа, халкъашта юкъера доттагIали бартцхьоагIои чIоагIдар духьа. ХIама кхоллар духьа машар Iалашбелга, дерригача халкъий ираза духьа машар Iалашбелга — Коммунистически партеи Советски пачхахьалкхени арахьарча политика из генеральни никъ дерригача прогрессивни адамаша къоабалбаь тIаийца а цар чIоаггIа баркал оалаш а ба.

Деза новкъостий! Къона харжархой!

Еррigсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза Центральни Комитето тIахьехшо, беррига комсомольцаш, беррига кагий нахи мехкарийи, даха доаггIача тайпара накъа гIоргда вай СССР Лакхехьарча Совета хоржамашта, аьнна КПСС ЦК берригача харжархошка дась Кхайкарал чIоаггIа хьаллацара. ВЛКСМ ЦК къона харжархой тIахьех хоржамашка дика дакъа лацара а халкъа коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташта тIехьа кхадж тассара а.

18 марта дерригача халкъаца цхьана коммунистийи парте боацарийи союза тIехьа кхадж тассарца, къонача тIехьено кхадж тоссаргба вай мехка коммунизм хьалъяра программана тIехьа, Дахен низ дIахо айбара, советски демократи котъялара тIехьа, Коммунистически парте хьаькъалерча политикана тIехьа, ший сийрдача кхоаненна тIехьа.

Кердача, дикача гIулакхашца, къахьегамеи дешареи кердача толамашца накъа гIоргда вай СССР Лакхехьарча Совета хоржамашта!

Къона харжархой! Массава а хоржамашка гIо! Коммунистийи парте боацарийи блока халкъа кандидаташта тIехьа кхадж тоссаргба вай!

Сийле хийла вай къонача тIехьен, коммунизм хьалъерий тIехьен!

Яхийла Советски Дахе!

Яхийла советски халкъ коммунизма коталонга дугаш йола вай хьамсара Коммунистически парти!

Еррigсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза Центральни Комитет.

СЕРОВ. Дукха аьшка руда доалла моттигаш кораяьй Къилбаседа Урале. Укхаза хьалъе йолаяьй йоккха шахта. Балхаш дер «Свердловскшахторудстрой» яха трест я. Яккха йолаяьй пхи шахта.

Сурта тIа: Серовски шахтопроходчески управлене хьалха латта проходчикаш В. Ф. Артамонов, В. Г. Оберюхтин, Н. П. Кукин.

А. ГРАХОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ПРОФСОЮЗИЙ III-гIа ОБЛАСТНОЙ МЕЖСОЮЗНИ КОНФЕРЕНЦИ

27-ча феврале Грозне республикански пионерий Двореце хилар профсоюзий III-гIа областной межсоюзни конференци. Профсоюзий областной Совета балха хьакъехьа доклад йир Нохч-ГIалгIай Облсовпрофа председатела С. С. Сидельникова, ревизионни комиссе балха хьакъехьа доклад йир ревкомиссе председатела Л. П. Максимовске.

Пренеех къамаьлаш дир химически завода завкома председатела нов. Бачарникова, коммунальни боахама министра нов. Дегай. № 2 йолча кхалнаьха ремесленни училища директора нов. Дачаевас, кхычар.

Конференце дакъа лоацаш хиннараша йоаггIаш йола решени тIаийцар, хIаьта Облсовпрофа керда состав а хержар.

Нохч - ГIалгIай Облсовпрофа председателалла хержав С. С. Сидельников, секретаралла — Н. А. Сыщиков.

Конференце балхах йола отчет кепа теха хургья тIехьа тIайоагIача номер тIа.

Коммунизм бахьан долаш лоаттабеча къовсаме кепа йоазон лоархIам лакхбар

Советски кепа йоазув массаза а хиннад парте дош кхайкадеш. Денал дола парте гIонча из хиларах тарра, цун лоархIам къаьстта чIоагIа лакхбелар КПСС XXII-гIа съезд хинначул тIехьагIа. Вай газеташа боккха болх бу парте съезда решенешта, КПСС исторически Программана пропаганда еш, къахьегамхой оарцагIбоах халкъа боахама декхараш дика кхоачашдара.

ЦIаккха ца хиннача тайпара чIоагIа политически къахьегамеи хьинар айдаьд вай мехка укх деношка СССР Лакхехьарча Совете хулача хоржамашта еча кийчонои март бетта хургйолча КПСС ЦК Пленумои. Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша, берригача советски наха а санна, шерра социалистически ях йоаржаяьй семилетка диълагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяр духьа.

Республикански, районни, дукха тираж йолча газеташа ханханнахьа дувц СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта еш йола кийчо мишта лел, цар кепа етт дIахо юрта боахам дегIабоалабара, промышленнии юртбоахамей продукци дукхагIа яккхара дешай хьакъехьара материалаш.

КПСС XXII-гIа съезд хиначул тIехьагIа районашкарча кепа йоазон болх тоабеннаб. КIоаргагIа дувца а, производство дегIайоалаергйола кхоачамаш гучадаха а, хьалха латтарий опыт вIашагIъетта а, кхоачамбоацараш гучадаха а даьннад из. Кепа йоазон болх тоабара доккха новкъостал ду общественни хьисапе болх беш йола, штате йоаца отделаш, контрольни посташ вIашагIйохкаро, рабселькоровски рейдаш яро. ХIанз дуккхача районий газеташка вIашагIъехка штате йоаца отделаш я. Штате йоаца отделаш вIашагIъеххкай производстве хьалха латтарех, юрта боахама специалистех, партийнии советскии болхлоех. Цо йиш хулийт царга партийно-политически балхаш, предприятей, колхозий, совхозий боахама балхий лоархIамегIа дола дешаш, гIулакх кIоаргга довзаш газеташ тIа дувца.

Масала, хьаэцаргда вай «Заветы Ильича» яха Грозненски района газет. Редакце вIашагIъеххкай штате йоаца пропагандаи партийни вахареи отделаш. Цар хан-ханнахьа газета статьяш, корреспонденцеш кхухь, тематически полосаш кийчъю.

«Красное Знамя» яхача Гудермесски районни газета редакцена доккха новкъостал ду общественни хьисапе вIашагIъехкача, штате йоацача пропаганда, юрта боахамеи промышленностеи отделаша а юрта боахама производстваи транспортеи лоархIамегIарча участкашка ехкача рабселькоровски посташа а.

Вай газеташа шоай бувзам чIоагIбаьб уж дешаш болча нахаца, рабселькоровски активаца. Аьлча кхоачам ба, алхха республикански газеташа шин шера чухь 46 эзар гаргга письмо ийца хилар. Цо дика хьахьокх, вай кепа йоазонах халкъа духовни вахарах дIахада йиш йоаца дакъа хинна хилар.

Нохч-ГIалгIайчен кепа йоазон дикагIа йола оагIош белгалйоахача ханна, мукIарло ца дича далац, ший кхоачашде дезача доккхийча декхарех из хIанз а лоархIадеш ца хилар, ший балха тIехь цо доккхий кхоачамбоацараш хулийташ хилар. Республикански а иштта районни а газеташа хIанз а кIезига гIеттаду республика экономически культурнии гIулакхашта дегIайоалаергйола перспективни дешаш. Организаторски болх вIаштIехьбоаккхилга кепа йоазон керттера декхар дале а, газеташа йизза гучаяккхац промышленнии юртбоахамеи производства хьалха латтарий опыт, кIезига болх бу из опыт колхозашка, совхозашка, предприятешка дIакхачийтара. Газеташа хIанз а кампаней хьисапе мара дувцац кхалнахаца беча балха хьакъехьара дешаш, культура учрежденей болх, эсала лелаю дына духьалара пропаганда.

ХIанз хоржамий кампанена юкъе, агитационно - массовии пропагандистскии балха юкъе дакъа лоацаш дола идеологически болхлой доккха эскар да йоккха опыт а Iоаяь. Цхьабакъда, вай газеташа из опыт вIашагIа а теха йоаржаяц, СССР Лакхехьарча Совете хоржамашта еча кийчон организационни оагIув мара ювцац. Из кхоачамбоацар сихха дIадаккха деза.

ДIахо вай газетий болх тоабелга дIадех вахаро. Партийни организацей бокъонца бола гIончаш бе беза газетех. Цар шоай оагIош тIа къаьгга а тешавеш а дувца деза КПСС кердача Программа керттерча положеней хьакъехьа, цар хьахьокха деза вай мехка коммунистически общество хьалъергйола наькъаши перспективаши, дикка тоае еза хьалха латта опыт дIайоаржаяр духьа еш йола пропаганда, из производствана юкъехьолга хьалхадаха деза.

Промышленнии юртбоахамеи продукци дукхагIа яккхар духьа лоаттабеча къовсаме газеташа гучадаха деза къахьегама овсарле лакхъергйола деррига кхоачамаш, тIагIертта гучадаха деза долаш дола кхоачамбоацараш. Семилетка диълагIча шера плани социалистически декхараши толаме кхоачашдара къахьегамхой оарцагIбоахилга вай кепа йоазон балха тIехь керттерадар да.

Кепа йоазонна хьалхашка латта декхараш кхоачашдаро дIадех общественни хьисапе деш дола балхаш хIара газето дIахо дегIакхувлилга, штате йоацача отделий болх тоабелга, рабселькоровски актив шеръелга.

Нохч - ГIалгIайчен кепа йоазон болхлой, рабселькорий, шоаш парте тешаме а денал дола а гIончий хиларах тарра, патриотически декхар да вай газетий идейни боарам лакхбелга, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара цар болх тIаберзабелга, вай мехка коммунизм котъяккхар духьа дерригача халкъо лоаттабеча къовсама юкъе доаггIаш дола дакъа лоацилга.

ДИКА ХОАМАШ

Къахьегама котало

Республикерча мехкдаьтта доахачеи газовии промышленноста болхлошеи специалисташеи семилетка хьалхарча кхаь шера план толамца кхоачаш а яь, доккхача хьинарца къахьег укх шерара декхараш кхоачашдара.

СССР Лакхехьарча Совете хулача хоржамашта даха ма доаггIара накъа дахар духьа лаьцача социалистически яхья юкъе дакъа лоацаш болча мехкдаьттахоша къахьегама котало яьккхай: ХАНАЛ ХЬАЛХА, 26 ФЕВРАЛЕ, КХОАЧАШЪЯЬЙ ШИН БЕТТА ЙОЛА МЕХКДАЬТТЕИ ГАЗИ ЯККХАРА ПЛАН. Хьалха йода шин бетта план ханал пхи ди хьалха кхоачашъяь «Малгобекнефта» коллектив.

Соахка цу ханаца нийсдича мехкдаьтта 5,2 процента газ 29,3 проценти дукхагIа даьккхад республике.

Январь бетта мехкдаьтта доахача къахьегама овсарле планал 2 процент лакхъеннай, цхьа тонн мехкдаьттеи гази яккхарга дIабода мах 4,5 процент лохбаьб.

Дика хьокхамаш доах бурув деттараша а. Январь беттара бурув тоха план 100,9 процент кхоачаш а яь, заданел тIех къахьегаш ба уж февраль бетта а. Шин бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй «Сунжанефти» «Октябрьнефти» яхача мехкдаьтта управленей бурув деттараша.

Н. КАЧЛИШВИЛИ,
совнархоза мехкдаьтта доахачеи газовии промышленноста управлене начальник.

ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА

СССР Лакхехьарча Совета хоржамий сийна шерра социалистически ях а йоаржаяь, хоржамаш хулача денга доккхий толамаш доахаш накъа йода Грознерча производственно-товарни контора коллектив. Валови продукци арахецара февраль бетта план ханал ши ди хьалха — 26-ча феврале кхоачашъяьй.

Социалистически яхье баьннараштa юкъе хьалхле лелаю йиълагIча участка коллективо.

Дика болх беш я В. Куркин воккхагIа вола оператор волча № 2 йолча установкаи, Г. Назарова кулгалду № 3 йолча установкаи коллективаш. Шоай низ ца кхобеш къахьег операторaша М. Ширяевас, А. Гавриловас, операторий гIончаша К. Смирновас, В. Блохинас, Н. Демьяненскос, кхыбараша а.

ЧIоагIа къовсам лоаттабу производственно-товарни контора коллективаша коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара.

Кхы а доккхагIа толамаш даха лерхI контора коллективо март бетта.

В. ОПИЧ,
производственно-товарни контора партбюро секретарь.

ХАРЖАРХОЙ КАНДИДАТАШЦА ВIАШАГIКХИЙТТАЧА

Района ерригача юрташкара харжархой гулбеннабар Наьсарен районни культура ЦIагIа Лакхехьарча Совета депутаталла шоай кандидаташ оттабаьча Кусиева Махьмада Зайдатацеи Хамурзиев Iаддалий ХьакIаьшацеи вIашагIкхета.

Къамаьлаш даьча доверенни болча нн. Гиреевеи Долгиеваси дийцар цIи хеза йолча хьажкIаш лелаеча, республикерча хьажкIаш лелаерий маяк йолча Кусиева Зайдатеи «Малгобекнефть» № 1 йолча кIоарга бурув тохача контора Iалаьмате дикача бурильщика Хамурзиев ХьакIаьшеи доккхийча къахьегама толамех, къахьегам безаш, дикагIчун, кердачун инициатораш уж хиларах, цар вахарах, беча боккхача общественни балхах. Цу кандидаташта тIехьа массане кхадж тассар а дийхар доверенни бараша.

Вай мехкарча хоржамий системах, паргIатта къахьегамхошка бувца а бувцийташ халкъа дикагIа бола къонгаши мехкарийи пачхахьалкхен лакхехьарча органа депутаталла шоай кандидаташ оттабе Советски Конституце еннача бокъонех дийцар дIахо къамаьлаш даьча нн. Газдиева, Кулбужева, Ковтуна, кхычар, хIаьта районерча къахьегамхоша берригаш раьза а болаш коммунистийи парте боацарийи блока тIехьа кхадж тоссаргба аьнна дош а делар.

СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидаташ болча З. Кусиеваси Хь. Хамурзиевеи чIоаггIа баркал аьлар шоаех иштта боккха тешам боларах, хIаьта шоашта тIадилла гIулакх дизза кхоачашдергда аьнна дош а делар цар.

Союза Совета депутаталла кандидат оттаваьча КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретараца Александр Степанович Трофимовцеи Къамий Совета депутаталла кандидат оттаваьча цIи хеза волча Урус - Мартана районерча «Красноармейский» совхоза хьажкIаш лелаеча механизированни бригада бригадираца Кагерманов Оалхазарцеи вIашагIкхийтар иштта Советски районера харжархой.

Грознерча машиннаькъахой культура ЦIагIа хилар СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидаташ болча Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председателаца Гайрбеков ГIайрбика Муслимацеи, Грозненски нефтемаслозавода оператораца Шелубцов Виктор Васильевичацеи вIашагIкхетар.

Цу хоржамашта хьалхарча собранешка шоай кандидаташка цхьадола наказаш а делар харжархоша.

СССР Лакхехьарча Совета депутаталла оттабаь кандидаташ

Иван Степанович ПАНЬКИН

Къеча ахархочун воI Иван Степанович Панькин ваьв 1909-ча шера Тамбовски губерне Торбеевски районерча Хилково яхача юрта. ЗIамига волча хана денз къахьега волавеннав И. С. Панькин. Кулакашта чуэтта болх баьб цо.

1921-ча шера Малхбузен-СибарегIен крае вахав из. 1927-ча шера денз хьалхагIа цхьан маслозаводе лаборанталлеи тIаккха Малхбузен-СибарегIен края Панкрушихински районерча Кривински маслозавода мастер волаши болх баьб цо.

1929-ча шера ВЛКСМ Панкрушихински райкома секретаралла хержав нов. Панькин. ТIаккха деша а вахийта 1933-ча шера город Рубцовске юртбоахама техникум йистеяьккхай цо. Техникум йистеяьккхачул тIехьагIа болх баьб Малхбузен-СибарегIен Залесовски МТС-а агроном, воккхагIа вола агроном, директор волаш.

1930-ча шера нов. И. С. Панькин Коммунистически парте вахав.

1938-ча шера Иван Степанович Къулбехьен свеклаш лелаеча управлене начальникалла а, цул тIехьагIа крайземотдела заведующе заместителалла а вахийта гIулакха лакхвир.

1942-ча шерагара 1945-ча шерага кхаччалца партийни болх беш хиннав нов. И. С. Панькин. Из хиннав парте Алтайски крайкома юртбоахама отдела заведующи, хIаьта 1945-ча шера КПСС Читински обкома секретаралла хержав.

1947-ча шерагара 1950-ча шерага кхаччалца КПСС ЦК чуйоагIача Лакхерча партийни школе дешаш хиннав нов. И. С. Панькин, из толамца йистеяьккхачул тIехьагIа КПСС ЦК партийни органий отделе инструкторалла балха вохийт из.

1950-ча шера И. С. Панькин Волгоградски областа къахьегамхой депутатий Совета председателалла хорж.

1961-ча шера денз РСФСР йолча КПСС ЦК юртбоахама отдела заведующелла болх беш ва нов. И. С. Панькин.

Нов. И. С. Панькин КПСС Центральни ревизионни комиссе члени РСФСР Лакхехьарча Совета депутати ва. Даьхенна дика гIулакхаш дарах СССР Лакхехьарча Совета Президиумо шиъ Ленина ордени, Къахьегама ЦIеча Байракха ордени, «Знак почета» ордени, медалаши еннай цунна.

Наурски района «Наурский» яхача совхоза болхлой, специалистий, Шелковской района Ленина цIерахча юртбоахама артела колхозхой собранешка массава раьза а волаш № 570 йолча Наурски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла кандидат оттаваьв нов. И. С. Панькин.

АХМАТОВА *Мурада Роза*

Мурада Розай 25 шу да. ХIаьта а чIоагIа цун сий деш моаршал хоатт цунга Шаьларча боккхийча наха а тIехьа!

— Тха хьехархо, — доккхал а деш оал цар, — кхувш йоагIача къонача тIехьенна Iалаьмате дика кхетам луш я.

Биографи чоалхане яц цун. Яьй город Грозне 1937-ча шера. Нохчо, парте яц. 1957-ча шера юкъера школа йисте а яьккха берий беша воспитательница болх бе йолаелар из. ХIанз Шаьларча № 6 йолча юххьанцарча школа хьехархо я. Ше школе хьехаш йоллашехьа а Нохч-ГIалгIай педагогически институте кхоалагIча курсе заочно деша ягIа из.

Мурада Розас тIагIертта лакхъю ший квалификаци, цун урокаш сакъердамеи чулоацам болаши хул.

Р. М. Ахматовас хьинаре дакъа лоац школаи комсомолеи общественни вахара юкъе. Из каст-каста го йиш я квартирашка, ший дешархой цIеношка цар даьщеи ноаношцеи къамаьлаш деш. Ший берріга низ дIалу цо дешархошта юкъе тIехьабусараш ца хилийта, кхал а маIа а дерріга бераш школе деша чуоза гIерташ.

Р. М. Ахматова — агитатор. Цо хоза а нах дика кхетаргболаш а дувц КПСС Программах, социалистически демократех, каст-каста дуккхача наха художественни литература деш. Юрта вахача хIара сага дег чу дувшаргдолаш дувц парте гIулакхаш Мурада Розас.

Шаьларча № 6 йолча юххьанцарча школа, Шаьла районерча «Джалка» яхача совхоза болхлойи специалистийи, Ведана районерча Карла Маркса цIерахча юртбоахама артела колхозхой коллективай юкъарча собранешка массава раьза а волаш № 573 йолча Шалински хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла кандидат оттаяьй Р. М. Ахматова.

Лидия Федоровна МЕЛЬНИКОВА

Лидия Федоровна Мельникова яьй 1920-ча шера. Эрсе, парте яц.

Къахьега йолаеннай Л. Ф. Мельникова Даьхен Сийлахь-боккха тIом хиннача халача хана — 1942-ча шера Дагестански медицински институт йистеяьккхачул тIехьагIа. Цу хана Грозненски централни поликлинике болх беш яр из, цул тIехьагIа Даьхен Сийлахь-боккхача тIем тIа яхар.

1946-ча шера денз хIанзалца болх бу цо Гудермесски районни больнице амбулаторе заведующи, лор-терапевт, лор-ординатор йолаш.

Л. Ф. Мельниковас берріга ший низи говзали дIалу къахьегамхой унахцIено чIоагIъяра гIулакха. Цо масса а хана дарбан-профилактически балхацара ший мастерство лакхъю, новкъосташта ший опытахи говзалахи дувц. Л. Ф. Мельникова де а доагIаш сий деш я районерча къахьегамхошеи коллективои. Политикаи Iилмани знанеш дIайоаржаеча Ерригсоюзни обществе член ше хиларга хьежжа цо наха каст-каста лекцеш ещ, докладаш ю.

Л. Ф. Мельниковай къахьегам белгалбаьккхаб «Знак почета» яха орден, «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941—1945 гг», «За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941—1945 гг.», «Отличник здравоохранения» яха медалаш, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета а парте Гудермесски райкомеи райисполкомеи а Сийлен грамоташ яларца.

Гудермесски райбольница сотрудникий, «Гудермеснефта» мехкдаьтта промыслови управлене коллектива, Ножай-Юрта районерча А. Шерипова цIерахча юртбоахама артела колхозхой юкъарча собранешка массава раьза а волаш № 568 йолча Гудермесски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла кандидат оттаяьй Л. Ф. Мельникова.

Сергей Александрович АФАНАСЬЕВ

Сергей Александрович Афанасьев ваьв 1918-ча шера Московски областа Клину яхача городе. Юкъера школа йистеяьккхачул тIехьагIа 1936-ча шера Москверча Баумана цIерахча лакхерча технически училище деша хайнав из.

1941-ча шера училище йистеяьккхачул тIехьагIа цхьан оборонни заводе бехктокхамерча балха вохийт С. А. Афанасьев.

Советски Союзо гитлеровски Германеца Даьхен Сийлахь-боккха тIом лоаттабаьча халача шерашка Советски Герзацарча Низашта керда техника хьаяра ший берріга низи говзали дIа а луш Даьхенна хьалхашка ший декхар сийленца кхоачашдир С. А. Афанасьева. Талант йола инженер-конструктор, техника денал дола новатор ше хилар гойтар цо. Массаза коллективаца, болхлошца, специалисташца айхха бувзам бола, новкъосташа яхачунга ладувгIаш царна эшар фуд хьожаш вола, дика кулгалхо Сергей Александрович Афанасьев чIоагIа сий долаш вар предприяте, сихха лакхвеннав из йоккхача оборонни завода инженер-конструкторагара керттерча механика заместителага кхоачаш.

1943-ча шера С. А. Афанасьев парте вахар. Инженер-коммунист С. А. Афанасьев хьежаваьв тайп-тайпарча бехктокхамерча гIулакхашка, массанахьа а партеи правительстваи шийна тIадехка гIулакхаш тешаме кхоачашдаьд цо, ший низ кхо ца беш кхоачашдаьд Даьхенна хьалхашка ший декхар. ТIом йистебаьнначул тIехьагIа, 1946-ча шера болх баьб цо СССР Герзий Низий Министерства технически управлене воккхагIа вола инженер волаш, цул тIехьагIа цу управлене начальникалла вахийта лакхваьв из, хIаьта 1955—1957-ча шерашка керте лаьттав СССР оборонни промышленноста Министерства Техническ управленена.

1957-ча шера СССР Герзий Низашцара демобилизаци яьчул тIехьагIа нов. Афанасьев хьожавир Ленинградски экономически административни района халкъа боахама Совета председатела заместителалла, хIаьта 1958-ча шерагара 1961-ча шерага кхаччалца из керте лаьттав Ленинградски совнархоза.

1961-ча шера С. А. Афанасьев хьожаваьв Ерригроссийски халкъа боахама Совета председателалла. Цхьан ханна из ва РСФСР Министрий Совета председатела заместитель. КПСС XXII-ча съезде С. А. Афанасьев хержав КПСС ЦК членалла.

С. А. Афанасьева Даьхенна даьча дикача гIулакхий лакха мах баьб партеи правительстваи: цунна еннай шиъ Ленина орден, Къахьегама ЦIеча Байракхеи ЦIеча Седкъаи орденаш, медалаш, из ва СССР Пачхьалкхен преме шоллагIча степена лауреат.

«Красный молот» яхача завода, консервни комбината, № 1 йолча хIамаш тегача фабрика болхлой, гIулакхерча наьха, инженерно-технически болхлой юкъарча собранешка массава раьза а волаш № 563 йолча Ленински хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла кандидат оттаваьв нов. С. А. Афанасьев.

Виктор Васильевич ШЕЛУБЦОВ

Виктор Васильевич Шелубцов Грозненски нефтемаслозавода коммунистически къахьегама смена начальник ва. Из ваьв 1920 шера ахархочун дезала юкъе Новосибирски областа Татарски района Знаменка яхача юрта.

1930 шера из вола дезал Нохч-ГIалгIай АССР-а Ермоловски станице баха боагIа. 1937 шера ворхI класс яьккхачул тIехьагIа В. В. Шелубцова деш город Грозне Заводской района «Нефтеуче», цул тIехьагIа цо болх баьб нефтемаслозавода оператора помощник волаш.

1940 шера сентябрь бетта денз 1946 шера июль беттага кхаччалца Виктор Васильевич Шелубцов Советски Эскара мугIарашта юкъе хиннав, вай Даьхен столица Москвен тIера сигале лораеча дакъа лаьцад.

Эскарера демобилизацех цIавеначул тIехьагIа нов. Шелубцов ше хиннача заводе юхавоагIа, цига ткъестлагIча установке хьалхагIа оператор волаш, тIаккха воккхагIа вола оператор волаш болх бу цо.

В. В. Шелубцова хьалхле лелаеча сменас хадданза заданеши декхараши тIехкхоачашду. 1961 шера план 101,5 процент кхоачашйир цо, дIадода доагор 260 тонн кIезигдир, 2700 тонн пар, 48 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхойир.

В. В. Шелубцова 30 совгIа рационализаторски предложени еннай, производствана юкъейихьача царех дуккха яраша 50 эзар сом ахча кходайтад. Къаьстта лоархIам болаш я дукха мах бола растворителаш кIезигьяраи парафинови производствана эша бедал яккхараи тIаерзаяь йола цун предложени.

Коммунист В. В. Шелубцов хьинар дола общественник ва. Нохч-ГIалгIай совнархоза членалла хержав из. Коммуниста дуккхаза а завода партбюро членалла а цеха партийни организаце секретаралла а хержав.

Мехкдаьтта промышленносте болх дика барах «За трудовое отличие» яха медаль еннай В. В. Шелубцовна. Грозненски нефтемаслозавода, Централни ремонтно-механически завода, «Октябрьнефта» теле механизированни промысла болхлой, гIулакхерча наьха, инженерно-технически болхлой юкъарча собранешка цхьа барт а болаш № 434 йолча Грозненски хоржамий округе гIолла СССР-а Лакхехьарча Совета Союза Совета депутатий кандидаталла оттаваьв нов. В. В. Шелубцов.

КХОАЧАШЪЯЬЙ ПЛАНИ ТIАЙЙЦА ДЕКХАРАШИ

СССР Лакхехьарча Совета хоржамашка дикача совгIатаца накъа бахкара яхье баьннача «Правобережнерча» мехкдаьттахоша февраль бетта йола план ханал хьалха кхоачаш а яь планал совгIа итташ тоннаш мехкдаьтта даьккхад. 3, 4 процент лакхъяьй къахьегама овсарле, дикка лохбаьб продукци яккхарга дIабода мах.

Уж толамаш даха вIаштIехьдаьннад хьалхагIа болх беш а хинна цул тIехьагIа сайца лаьтта скважинаш юха мехкдаьтта даккха йолаялийтарах.

Бетта йола плани тIаййца социалистически декхараши кхоачашдеча дика болх баьб мастер, коммунист Мишутин Геннадий керте латтача комплексни бригада. 2,4 эзар сома маьха пачхьалкхен рузкъа кходаьд цо.

Дика болх бу мехкдаьтта доаккхача оператораша А. Мишечкина, Р. Джаудханова, скважинашта лаьттан кIалха ремонт еча оператора П. Пашигорева, оператора гIончa Ш. Хасуева, замерщица У. Тюринас, иштта кхыбараша. Цар массанеша а сменни нормаш 115—120 процент кхоачашъю.

«Горскнефта» мехкдаьттахошца яхье баьнна правобережцаш коммунистически къахьегама смена цIи яккхара а квартальни план ханал хьалха кхоачашъяра а къахьегаш ба хIанз.

М. ЛЕВИН, инженер-экономист.

ХАЛКЪА КАНДИДАТАШ

ИЗ ХИЛА ВОАГIАШ ВА

Сийлахь-боккха Даьхен тIом йистебоалаш латта ха яр Хамурзиев Iаддалий ХьакIаьша ший къахьегама никъ дIаболабаь ха.

Къилбаседа-Казахстански гидрогеологически парте бурильщика помощникалла балха дIайицар пхийтта шу даьнна зIамига саг. Атта дацар эггара хьалха къахьега волавеннача ХьакIаьша даьх а наьнах а къаьста, эрий ара, догIа делхе а, хотта бале а, шийла мух хьекхе а, бIайха малх хьеже а тIера ца воалаш буровой тIа латта. Къонахчал а хьинар а доаца саг атта лоархIавергволаш бацар из болх. ХIаьта а, тIехьашка валацар из. Иштта хьала тIа волчоа боккхача лоархIаме да новкъоста вахар довзаш, воккхагIа волча саго оала дош.

— Се балха ваха хьалхара ха дагалаьцача сона эггара хьалха дагавох буровой мастер Рубцов Семен, — йоах ХьакIаьша, — сох тешаш а, ший балха говзал хьайовзийташ а волча новкъоста Рубцова геологически парте кулгалхошка а, совещани хиннача а белгалдоахар со болх бовза гIерташ, тIадилла гIулакх дизза чакхдаккха гIерташ волга. Из къамаьл хезача се кхы а дукхагIа балха бехктокхаме лоархIар аз.

Иштта болх беш цхьа шуи кхо бутти баьлча цу парте мастералла хьожавир новкъост Хамурзиев, хIаьта цига из болх бир цо 1957 шерага кхаччалца.

ХьакIаьшар цIагIа пенах хьалтеха йоаллача цун Сийлен грамота тIа яздаь да: «Казахски гидрогеологически экспедице мастера Хамурзиев Iаддалий ХьакIаьша ер Сийлен грамота лу производственни планаш кхоачашъеча лакхара хьокхамаш дахарах», аьнна. Цхьаькха а да ХьакIаьша Казахстанера дена совгIат: цунна еннай эрий даьда лаьтташ карадерзадарах йола медаль.

— Казахстанера цIавеча балха мича вахар хьо? — аьнна хаттар дича борд-бордах вела а къежа:

— Сай балха вахар-кх, кхы мича гIоргвар со, — йоах ХьакIаьша.

Буровика болх — ший болх лоархI ХьакIаьша.

«Малгобекнефть» № 1 йолча кIоарга бурув тохача конторе ХьакIаьш балха ваха дукха ха ялалехьа гучадаьлар Казахстане хий лехаш бурув деттача Iомаяь говзал укхаза мехкдаьтта лохача хана тоъам боацаш хилар. ХьакIаьша балхацара безами дегIацара эхь-эздели, новкъосташцара бокъонца, дог цIена дола доттагIали гуш болча контора кулгалхоша Грозне Учкомбината бурильщиккий курсе вахийтар из.

— Курсаш йисте а яьха цIавеча башха-дикача коллектива юкъе нийсвелар со, — яхаш дувц ХьакIаьша. — ЧIоагIа новкъостал дир сона бурильщика Сальников Александреи мастера Сагайдак Николаеи. Сона дика хацар мехкдаьтта даккха бурув тохара технологи. Ха ца къовсаш эшаш бола хьехам а беш цар новкъостал дарах вIаштIехьадаьлар са из чоалхане технологи дика Iомае.

Болх бу дукха ха еце а хьинар долаш, кIаьд ца луш мехкдаьтта лохаш чоалхане йола буровой оборудовани дика Iомаярца белгалваьннав Хамурзиев.

— ХIанз мастер волча Хантемиров Николай Шакировича хьехамга ладувгIаш, цунгара Iомалуш болх дIахьош хилар бахьан долаш хилар сох бурильщик, — яхаш боккхача безамца хьеву ХьакIаьша Хантемиров.

1960-ча шера Советски Союза Коммунистически парте членалла ХьакIаьш водаш цунна рекомендацеш еннараш ба Сальникови Сагайдаки. Парте дIаэцача дийнахьа ший новкъостий а парте а шийх бенна тешам ца боабеш хьавоагIа бурильщик Хамурзиев.

Цудухьа бурув тохача контора коллектива собране берригаш раьза хилар СССР Лакхехьарча Совета депутаталла шоай кандидат ХьакIаьш оттаве.

Дерріга а ткъаь шийтталагIа шу мара дац цун. Ткъаь шийтта шу даьнна мугIарера болхло — сийлахь-йоккхача Советски Союза пачхьалкхен Iаьдала лакхехьарча органа депутат! Из хила тарлуш дац капиталистически цхьанна а мехка.

Уж хIамаш дага а латташ кхаьчар тхо Хамурзиев вахача МагIалбика нийсса кIал уллача Новый городе.

Болх мишта лел хьа, къахьегама толамаш даха карагIа мишта даьннад хьона яха хаттараш дича, ший хьокхамех кIезига дувц ХьакIаьша.

— Оаха дика болх бара къайле, эггара хьалха, тхо барт тайна, цхьоагIо йолаш, вежарий санна вIаши новкъостал деш, цхьаннена ца ховр шоллагIчо дIахьехаш хилар я, — аьнна жоп делар бурильщика.

Барт тайна хилар, цхьоагIо хилар! Из долаш да гIалгIачун бурильщика Хамурзиев Iаддалий ХьакIаьша сменаца. Цун хьалхара помощник — аварец Тоусултанов Хьасанбик, шоллагIа помощник — эрсе Чуприков Анатолий, кхоалагIа помощник — эрсе Машенцев Николай, болхло — гIумке Исмайлов Данес, лаборантка — эрсе Зайкина Полина — уж берригаш а цхьа дезал санна къахьегаш ба. Царна кхераме яц цхьаккха а хало. Ховш ма дарра МагIалбика районерча довкъашка цига мехкдаьтта кIоарга далларахи чоалхане хиларца лаьттан тIоаш херцаш хиларахи бурув тохилга вай республикерча кхыча моттигашкарчул дуккха а халагIа да. ХалагIа дале а, Хамурзиева болх беча бригадо Малгобек-Вознесенская яхача мехкдаьтта доаллача моттигашка соахка эггара кIоаргагIа йолча скважина бурув техар бетта станока йола коммерчески сухал 280 метрага кхоачийташи 13 эзари 3 бIаьи сом ахча пачхьалкхенна кходеши.

ХIанз ХьакIаьша болх бу № 811 йола буровой бурув тоха йолаеннай укх шера 1-ча январе. Планах 13 бетта 3750 метр бурув тоха деза цига. 15-ча феврале 1450 метр бурув теха даьннад. Цу цифраша къаьгга тешал ду скважина оттаяьча ханал дуккха а хьалха болх бе дIалургхилара.

Дика производственник хинна Iац Хамурзиев ХьакIаьш. Хамурзиев буровой бригада коммунисташа шозлагIа а шоай партгруппоргалла хержав, КПСС МагIалбика горкома член ва из.

Нохч-ГIалгIайчене Советски Iаьдал оттадаь 40 шу далар дездеча деношка КПСС МагIалбика горкомои къахьегамхой депутатий городской Советои енна Сийлен грамотеи, «Малгобекнефть» мехкдаьтта управленеи профкомои енна Сийлен грамотеи я цIи хезача бурильщикага. Эздел долаш а, дог цIена а из хиларах сий ду цун МагIалбикерча мехкдаьттахоша.

Шеко яц советски парламенте хила воагIаш вола депутат Iаддалий ХьакIаьшах хургхиларах.

Т. ТЕБОЕВ.

Доккхий толамаш доах семилетка диълагIча шера «Старогрознефть» нефтепромыслови управлене 3-ча нефтепромысла коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча 1-ча участка коллективо.

ХIанз социалистически яхье яьннай участке еррига коллектив семилетка диълагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра, хIара кхоалагIа вола болхло рационализатор хилара.

Ший нормаш массаз а 135—140 процент кхоачашъеш хьайоагIа лаьттан кIалха ремонт еча оператора Г. Фролова смена. Дика болх беш ба производстве хьалхле лелаераш А. Кайдалов, А. Мурадян, А. Шовхалов, А. Степанов, А. Колникова, Г. Золин, С. Датаев, кхыбараш а.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) оператораш Г. Золини А. Шовхалови.

И. ПЛИЕВА тексти сурти.

СЕРДАЛО.

2-гIа оагI. 1 март, 1962 шу.

ЕРРИГА ТОРОНАШ—ЮРТБОАХАМА ПРОДУКТАШ СОВЪЯХАРА

КПСС ЦК Пленума накъа долхаш

Кердадар юкъекхувлаш

Парте тӀахьнийхад вай, юрта боахама къахьегамхой, ялати кхыйола юртбоахама продукташи дукхагӀа яхара дола вай доккхий кхоачамаш кхы а чӀоагӀагӀа оарцагӀдахара.

Цу кхоачамех керттерараш да лаьттах пайда дикагӀа эцар, ерригача юртбоахама културай, къаьстта а ялатий, хьувкъам лакхбар. Цудухьа тха бригада коллективо ший керттера декхар лоархӀ агротехника эггара толашагӀа йола методаш юкъеяхьара чотах хьажкӀаш дукхагӀа хьувкъаяри уж яхарга дӀабода мах лохбари.

Доккхийча къахьегама толамашца чакхдаьккхар оаха семилетка кхоалагӀа шу. 409 гектара тӀа дӀайийнача хьажкӀех хӀара гектара тӀара 57,2 центнер фуалъяьха хьажкӀаш яьхар оаха, цхьан центнерга 1 соми 73 кепиги мара мах ца бохийташ. Цул совгӀа, тхоашка леладе хьаденнача лаьттан хӀара гектара тӀара оаха яьккхар 83,8 центнер доакъарий единица.

Оахош болх мишта бу дувца безам ба са хӀанз.

БӀАЬСТАН ЮХЬЕ ХӀАМАШ ДӀАЕ МИШТА КИЙЧДЕЛАР

Тха бригадо леладеш 1620 гектар кхаш да. ДӀадахача шера укх тайпара пайда ийцар оаха цунах: 630 гектара тӀа дӀайийна ялатийна лаьрхӀа хьажкӀаш яр, 500 гектара тӀа — ка бола ялаташ, 240 гектара тӀа — силоса лаьрхӀа хьажкӀаш, 250 гектара тӀа — шекара свекла.

Дукха хьувкъам луш йола култураш — хьажкӀаши шекара свеклаи иштта нийсъяро а царна дика гӀулакх даро а тхога йиш хилийтар хьайоала продукци дикка дукхагӀа яккха. Цхьабакъда, дукха а чӀоагӀа а къа ца хьийгача-м даланзар уж хьувкъаяра.

Тхоай коллектива юкъе яхьа декхараш а дийца, 1960 шера тха бригада коллективо къовсам болабир «Коммунистически къахьегама бригада» яха цӀи яккхар духьа. Иштта дӀаболабир оаха култураш хьувкъаяра духьа бола къовсам.

Зябь а аьха дӀадоладелар тхо лаьтта кийчде. Зябь оаххашехьа а макхаш доахаши оахам шаьрдеши болх бир оаха. Цу тайпара оахам шаьрдаро новкъостал ду лаьттанца тӀоадал соцаяра а гурахьеи бӀаьстан юхьеи оасар дукхагӀа тӀадалара а. Цо йиш хилийтар тхога хӀамаш дӀаеле хьалхагӀа оахам тоадеча хана оасар цӀендаь дӀадаккха.

Тха лаьттанцарча балхий система лоархӀаме дакъа да даим удобренеш а ехкаш лаьтта хьаьндар. Укх тӀеххьарча шерашка дукхагӀа ехка даьннад тхо моттигереи минеральнии удобренеш. Зябь ахале хьалхагӀа хьажкӀаши шекара свеклаи дӀаювргйолча лаьтта, хӀара гектара тӀа ткъаь итт тонн лоархӀаш, органически удобренеш тайсар оаха, цул тӀехьагӀа 28—30 сантиметр кӀоарга аьхар лаьтта. Цул совгӀа, оаха тийсар минеральни, фосфорни, калийни удобренеш.

ДӀадахача шера февраль бетта тӀоадал чуйолийташ хий диллар оаха, цудухьа шортта тӀоадал яр лаьттанца. БӀаьсти маьллинге а оаха макхаш а даьхар, хьоаналгӀаш доахкача лущильникашца 12—15 сантиметр кӀоарга лаьтта цамца а даьккхар. Цул тӀехьагӀа гергача катокашца лаьтта тоӀадир. Цу тайпара болх бича оасар дӀадаккха дуккха а аттагӀа да. ХӀамаш дӀаеле хьалхагӀа шозза култиваци йир оаха, цу хана тӀадаьнна хинна оасар доха а деш.

Шеко яц, хьажкӀаш дӀаювча ханна ший боарамагӀа цар бӀена ювшаргйолаш удобренеш техача, хьажкӀаш дуккха а сихагӀа дегӀайоагӀаш хилар. Цу гӀулакха тхоай бригадера еррига квадратно-гнездови сеялкаш, совнагӀа устройство а елла, бӀена удобренеш йохкаргйолаш тоаяьй оаха.

Оаха организаторски болх а бицбалийтабац. ХӀара звенона эшшача боараме юртбоахама техника а луш, механизированни кхо звено вӀашагӀъеллар оаха. Керттера уйла тӀаяхийтар звенош болх бе Ӏомаяра. ХӀара звенос кӀоаргга Ӏомайир мехка а вай республика а дикагӀа болча хьажкӀаш лелаерий опыт. Агротехникеи керда механизмаши Ӏомаяь ца Ӏеш, хьажкӀаш лелаяра гӀулакха керда карагӀ мел даьнна хӀамаш а Ӏомадора оаха. Цу гӀулакхо тхона чӀоагӀа новкъостал дир култураш хьувкъаяра лард йолла.

ХАННАХЬА А ДИКА А ДӀАЕ ЕЗА КУЛТУРАШ

ДӀадахача шера апрель беттах кхо кӀира даьнначул тӀехьагӀа дӀае доладелар тхо хьажкӀаш. Дика кийчдир ВИР-42 яха гибридах дола фу. Оаха мел дийна фу кондиционнии колиброваннии дар. Из бахьан долаш дика а цхьатарра а тӀадаьлар из. Цхьаккха гарзилг тӀайоацаш, шаьра дар оаха хьажкӀаш дӀа мел йийна лаьтта. Иззамо шаьрача оахам тӀа гӀолла лела сеялка кхувсалац, бустама аьшксаьрг цхьан боарамах хул, цудухьа квадраташ а хилар тха дика, нийса. Цо йиш хилийтар тхога дӀайийнача хьажкӀашта шинна оагӀорахьа механизмашца гӀулакх де а кулгашца деча балхах мукъадовла а.

СКГ-6 ВА яхача сеялках хеттача ший тайпарча устройства новкъосталца хьажкӀаш дӀаювча ханна хӀара гектара 1,5 центнер лоархӀаш минеральни удобренеш техар оаха. ХьажкӀаш дӀайийна даьнначул тӀехьагӀа оахам тӀа гӀолла хий детта катокаш токхайир, хӀаьта лаьттанца тӀоадал соцаяра цо тхона чӀоагӀа новкъостал а дир.

ХьажкӀаш тӀайола лаьтташ геттара цӀена леладора оаха. ХьажкӀаш дӀайийна пхи ди даьнначул тӀехьагӀа, уж хьалкъедача ханна макхаш даьхар, хӀаьта ши-кхо лорд хийцачул тӀехьагӀа цӀаькха а баьккхар.

ХьажкӀаша 5—6 лорд хийцачул тӀехьагӀа нийлхъе доладелар тхо, хӀаьта фу тӀа ца доалаш дисача моттигашка кулгашца цӀаькха дӀайийра. 5—6 дийнахьа даьлар тхо уж дӀайийна. Цудухьа цхьатарра дегӀайоагӀар хьажкӀаш, механизмашца царна гӀулакх де аттагӀа дар.

ХьажкӀаш сов лакхъяланза а тракторо зе дергдоацаш а мел йолча хана коачдаь кхо дийттар оаха.

Дуккхача механизатораша хьажкӀаш лелаераша цкъаза доккхий хьувкъамаш доах йоккха йоацача, лаьрххӀа дика кийчъяьча участкашкара. ХӀаьта кхыча участкашка лоха хьувкъам хиннабар аьнна а мегийт цар. Цхьабакъда, иштача наькъаца продукташ шортта йоахалургъяц. Керттердар да дерригача кхашка, хӀара гектара тӀа лакха хьувкъамаш кхеделга. Тха бригада механизаторашта дика хов из гӀулакх, цудухьа дӀа мел йийнача хӀамашта гӀулакх дикагӀа де а уж тӀайола деррига лаьтташ хьаьнде а гӀерт уж.

Районе эггара хьалхарчарца йолаелар тха бригада хьажкӀаш чуэца. Уж чуийцар ККХ-3 яхача хьажкӀаш чуэцача комбайнашца. ХӀара механизаторо дийнахьа чуэцар 5—6 гектарал кӀезигагӀа йоацаш хьажкӀаш. Дийнахьа а бус а сацацар кхашкара комбайнай болх. Цхьа сахьат довнзар тха техника сацарах.

Групповой способах болх бир оаха хьажкӀаш чуэцаш, хӀаьта цо ше дика хилар хьа а хьекхар, агрегата балха овсарле 1,5—2-зза лакх а йир.

СихагӀча скоросташца байтар оаха тракторашка болх. Из бахьан долаш ха кхое а къахьегама овсарле лакхъе а йиш хилар механизаторашка.

ХьажкӀаш чуэцара оттадаь технологически карта дар тха бригаде. Цу тӀа хьежача тхона атта ховра, хӀара болх чакхбаккхара тхоашта мел техника, болхлой низ, транспорт, ха эш. Кхашкара хьажкӀаш лечкъае йиш хургйоацаш вӀаштӀехьбаьккхаб тха бригадо ший болх. Хаьхой бац тха. Оаха хьал а оахош кхею, чу а оахош эц, лора а оахош ю. Цхьа килограмм ца тувлайолийташ, лоархӀаш леладу оаха чуийца даьнна ялат.

Зехьа довнзар оаха хьийгакъа. Районе эггара хьалхарчарца рапорт делар оаха хьажкӀаш чуийца яларах. Эггара тхона дикагӀа хеташ дола цхьаькха хӀама а хилар цу хана тха бригада вахар чухь: республикерча тракторни бригадашта юкъе эггара хьалхагӀа тха бригадана елар «Коммунистически къахьегама бригада» яха сий дола цӀи.

Тха бригаде дӀаювш кхы а шекара свекла а я. Тхона керда култура я из. Эггара хьалха соахка мара доладаланзар тхо из дӀае, хӀаьта а сихха Ӏемар тхо цунца.

Шекара свекла дӀаера соахка тхона къоастаьяр гурахьа дийна кӀаи мукхи тӀахинна участок. 25—27 сантиметр кӀоарга оахам дир оаха цу участке. БӀаьсти маьллинге а цӀаькха юха а аьхар оаха из хьоаналгӀаш доацача нохарашца, цул тӀехьагӀа макхаш а даьха, култиваци йир. Цу тайпара шаьрдир оаха оахам, оасарах цӀендир из, дӀаде фу кийчдир. Свекла дӀаелехьа ерригача участкана планировка йир.

Къаьсттача сеялкашца шин способах дӀайийра свекла: мугӀараштa юкъера йовкъаш 45 сантиметри 60 сантиметри а йолаш. Шин способах сенна йийра оаш из? аьнна хатта тарлу. Йийнай, из култура тхоашта керда йоландаь, тхоай хьалашка пайданагӀа яр малагӀа способ я хьажар духьа. Практико хьахьекхар шоллагӀа способ дикагӀа хилар.

ЗӀыргаш техачул тӀехьагӀа свекла нийлхъеш а мугӀараштa юкъера лаьтта цамца доаккхаш а механизмашца гӀулакх дир. Цу балхаца цӀендаь дӀадаьккхар оаха тхоай участка тӀара оасар. МоллагӀа кхыйола култура кхеярга бодачул дуккха а кӀезига бода тха къахьегам свекла лелаярга. ХӀаьта а оаха цу културана ца деш юкъагӀа дита цхьаккха гӀулакх дац. Свекла чуийеча комбайнашца чуийцар оаха из, кулгашца тӀеххьа хьа а гулъеш. Укхаза а дика каьлар тха балхах. 215 гектара тӀа дӀайийнача свеклах хӀара гектара тӀара 253 центнер яьккхар. Укх шера дукхагӀа дӀаюргъя шекара свекла, хӀаьта соахкарчул а дукхагӀа уж хьувкъае а хьожаргда тхо.

ДӀАХОРА ПЛАНАШ

ДӀаювча хӀамай структура хувцарца дувзаденна укх шера тха бригаде дӀаюргъя 900 гектар хьажкӀаш, 300 гектар шекара свекла, 100 гектар бобови култураш. Уж култураш дукхагӀа дӀаюргъя дуккхача шерашка тӀаювла баьцаш а кӀезига хьувкъам луш йола култураш а кӀезигагӀа дӀаера чотах. Цудухьа соахка гурахьа денз дика кийчо йир оаха укх шера бӀаьстан юхье хӀамаш дӀаера.

Ноябрь бутт чакхбоаллаш йистедаьлар тхо 28—30 сантиметр кӀоарга зябь аьха. Укх шера юххье йистедаьлар ерригача техниканеи юртбоахама инвентараи ремонт яь. Механизированни звенош вӀашагӀа а ехка, царга лелаяйта дӀаелар оаха хӀараненa йоагӀа лаьттан участкаш. Цо йиш хулийт звеношка шоай лоӀамах хила, шоашкара участкаш лелаяра цар бехктокхам лакхбе.

Шоай деррига хьинар тӀадахийта къахьег массане а. 600 гектар долча лаьттан хӀара гектара тӀара 60 центнер йоаккхаш фуалъяьха хьажкӀаш яха, аьнна, декхар тӀа ма ийцадий оаха укх шера. Цудухьа тха деррига низаш тӀадерзадаьд уж декхараш кхоачашдара. Укх бӀарччача Ӏай кхашка удобренеш дӀакхухьаш болх бир тха тракторашa, хиш дехка харшаш даьхад, кхыдола балхаш даьд.

Болх мишта бе беза хойташ занятеш яьй звеношка. Еррига коллектив хан-ханнахьа вӀашагӀкхет тайп-тайпара рационализаторски предложенеш ювца, аьле. ХӀанз оаха вӀаштӀехьдаккха лерхӀар да ши сеялка вӀашагӀа а хетта царга цхьан агрегатаца болх байтилга а нийса квадраташ йоахилга а. Къахьегама овсарле шозза лакхъергъя цо.

Тха бригаде вӀашагӀъелла я хьалха латтача опытах хьажкӀаши шекара свеклаи лелаелга хьехаш йола республикански школа. Республика массайолча моттигашкара хьажкӀаш лелаераш ух тха бригаде. Оаха гӀад а дахе ювц царна тхоай опыт, хьехам лу.

БӀаьстан юхье кхашка де деза дукхагӀа дола балхаш даь даьннад тхо хӀанзале а. Массадолча хӀаманца дика кийчденна накъа долх тхо бӀаьстанна. Тхо дог тийша да, хьажкӀащи шекара свеклаи дика хьувкъае, аьнна оахош тӀаийца декхараш укх шера кхоачашдергхиларах.

О. КАГЕРМАНОВ,
Урус-Мартана района «Красноармейский» яхача совхоза тракторно-полеводчески коммунистически къахьегама бригада бригадир.

Сурта тӀа: Забураева Яхий звено кхашка удобренеш йохкаш йоалл. Трактористаца Генердукаев Саламаца балха хьакъехьа къамаьл деш я Забураева Яха.

Сурта тӀа: Кхашкара удобренеш дӀанийсъе йода Сулейманов ЯрагӀе звено. Трактор лехкаш вагӀача Сулейманова уллув вагӀа коммунистически къахьегама бригада бригадир Кагерманов Оалхазар.

И. Плиева сурташ.

ТӀЕХДИКА ДОАКЪАР

Хьайбаштеи коа тӀарча оалхазараштеи дика, моша каллорийни доакъар да шекара свекла. Доакъара лаьрхӀача свеклал, коартолел, турнепсал, брюквал, столови свеклал, ябакхел, харбазел, кабачкел дукха дикагӀа а пайданегӀа а я шекара свекла хьайбашта. Шекара свекла цхьан килограммах 0,26 доакъара единицеи 6 грамм дегӀага дӀагӀоргйола протеини йоалл. ХӀаьта, хьажкӀий силосах 0,2 доакъара единицеи 7 грамм протеини мара яллац. Нагахьа санна цхьан гектара тӀара 300 центнер йоалаш моша хьажкӀийи свеклайи хьувкъам лакхбе йиш хилара вай лоархӀам бича цхьан гектара тӀара яргъя вайна: хьажкӀех — 60 центнер доакъара единицеи 210 килограмм дегӀага дӀагӀоргйола протеини, шекара свеклах — 78 центнер доакъара единицеи 180 килограмм дегӀага дӀагӀоргйола протеини. Цу гӀулакхо хьагойт свеклах 18 центнер дукхагӀа доакъара единица яккха йиш йолга, вешта аьлча 30 процент, хӀаьта 30 килограмм кӀезигагӀа дегӀага дӀагӀоргйола протеин, е 14,3 процент.

Белгалдаккха деза силос свеклал дукхагӀа йовлга, свекла еррига а юъ хьайбашеи коа тӀарча оалхазарашеи, цхьабакъда, силос когашта кӀал ухаш, дӀа-юха кхувсаш дукха йов.

Ала йиш яц шекара свекла хилча кхыйола доакъара култураш эшац аьнна, къаьстта хьажкӀаш. Ший тайпара дика хӀамаш доахк хьажкӀех. Иштта, хьажкӀаш хьалкхееш кӀезигагӀа къахьега деза, цул совгӀа силосни комбайнаца чуэц из. Чуийца маьллангехьа кхаь шерага кхаччалца латта йиш йолаш е лаьттах кӀоагаш даьхе, е лаьттан тӀа дӀайол из. Цигара хьа а ийеш хьайбашта дӀаехка мара езац из. Цудухьа свеклаца цхьана дика доакъар да хьажкӀий силос а. Свекла е цун отходаш хьажкӀий гӀадамех, чах дӀатехача дика силос хул, къаьстта дика я из хьакхарчаштеи коа тӀарча оалхазараштеи.

— Шекара свекла, — аьлар Никита Сергеевича Хрущева Белорусе юрта боахама болхлой совещане ше къамаьл деш, — эггара хьалхарча плане оттае еза хӀанз. ХьажкӀашта духьала-м оттаяц вай шекара свекла, аьлар цо дӀахо. Уж шаккхе а култура чӀоагӀа эшаш я юрта боахама. Нагахьа санна вай тахан дукхагӀа шекара свекла ювца деннадале, из дика кхеталдеш да. Шекара свекла маьхера доакъара култура хилара таррa дукхагӀа могае а производствана юкъекхувла а еза.

Доакъара единицаш дукхагӀа яхкарга диллача хьалхарча моттиге латт шекара свекла. ДикагӀболча свекловодаша хӀара гектара тӀара 1000 центнер свекла йоаккх. Цу гӀулакхо хьагойт хӀара гектара тӀара 300 совгӀа центнер доакъара единица яккха йиш йолга, вешта аьлча 35 центнер хьакхий дулх. Нохч-ГӀалгӀай республике цхьан гектара тӀара 250 центнер шекара свекла йоалаш хилча а цо Ӏалашду цхьан гектара лоархӀаш 1 тонн, е бӀаь гектара лоархӀаш 100 тонн хьакхий дулх доакхилга.

Шекара свекла вай республике дӀаювш я. Свекла хьалкхееш республике дикагӀбараша доккхий толамаш даьхад — хӀара гектара тӀара 450—500 центнер йоаккхаш.

Свеклах шекар даккхарал совгӀа, цун отходаш — жоми патоки хьайбашта доакъара тел, хӀаьта патока (хьайбашта телaрал совгӀа) кондитерски изделешта, спирт арахецача заводашта, химически промышленноста эш.

ДукхагӀа дулх даккхара боккхача лоархӀамера я шекара свекла. Цудухьа хьайбашта дукха тел из Наурски района Ленина цӀерахча, «Россия» яхача, Шелковской района Кирова цӀерахча, Каргалински района Фрунзе цӀерахча, иштта кхыча колхозашка. Укх шера кхы а дукхагӀа свекла дӀае лерхӀ цига. Цу гӀулакхо новкъостал дергда царна доакъарий база чӀоагӀъе а хьайбай продукташ — дулхи шуреи — дукхагӀа яха а.

Шекара свекла хьалкхеяр хала а, хӀаьта дукхагӀа йолча колхозаштеи совхозаштеи кӀезига довзаш а гӀулакх да. Цудухьа свекла дика хьувкъийтараи кӀезигагӀа мах дӀабодаш гӀулакх дараи Ӏай дӀайовзийта еза свекла лелаерашта дикагӀа болча свекловодий балха говзал масала, Социалистически Къахьегама Турпала кубански механизатора свекловода В. А. Светличне балха говзал.

Цхьаькха а цхьа дика хӀама доал свеклах. КӀалдисача доаханна, къаьстта Ӏаьсаштеи Ӏоахараштеи, геттара дика доакъар да из. Шекара свеклайца кхоабаш хилча шура дукхагӀа йолаш хул дахка доахан, жа, хьакхарч. КӀалдисача доахана рациона юкъе свекла яхийтача сихха тоалу хьайбаш, хӀаьта чуоттадаь латтача хьайбашта свекла елча дукхагӀа дулх тӀакхет. Иштта, «Шалинский» совхозе 1961 шера чуоттаяь лаьттача сиргӀалгашта хӀаранена деннеи буси 1050 грамм дулх тӀадетталора.

Шекара свекла беркате култура я. КПСС ЦК Пленума толамца накъа бахара шерра социалистически яхь а йоаржаеш, республика юрта боахама берригача къахьегамхоша еррига торонаш оарцагӀъяха еза дукхагӀа дулх, шура, иштта кхыйола хьайбай продукташ яхара эша свекла мамогга дикагӀа хьалкхеяра.

А. ЖУРБИН,
Нохч-ГӀалгӀай АССР юрта боахама министра заместитель.

Дика кийчо яьй бӀаьстанга

КПСС ЦК мартовски Пленума сийна доккхий толамаш дахара низи хьинари ца кходеш къахьег Наурски района «Россия» яхача юртбоахама артела членаша. Кхы а лакхара социалистически декхараш тӀаийцад цар, хӀаьта уж декхараш толамца кхоачашдара ерригача торонех бизза пайда а эц.

ХӀара денна юхе гӀорташ латт бӀаьсти, бакъда «Россия» яхача колхозе е еззача тайпара дика кийчо яьй бӀаьстанга. Колхоза специалисташа хӀанзале кийчбаьб хьажкӀаш лелаеш, хий детташ, бешамашка болх беш, баьца дaараш леладеш хургбола нах. ДӀайха денош эттачул тӀехьагӀа кхашка балхаш де сихха арабаргба уж.

Укх шера дуккха-дукхагӀа дӀаюргъя дикагӀа хьувкъаш йола култураш.

ДӀаювча културашта юкъе къаьстта йоккха моттиг дӀалоац хьажкӀаша. Укх шера ялатийна лаьрхӀа 600, силоса — 800, мошача доакъара — 200 гектар хьажкӀаш дӀаюргъя.

— Тха механизатораша, — йоах артела керттерча агронома нов. Пенькова, — дика Ӏомадаьд квадратно-гнездови хьисапе хьажкӀаш дӀаювлга. Из болх бе 8 сеялка я. Уж ерригаш а дика тоаяь латт.

ХьажкӀаш дика хьалкхеяра дика опыт йолаш ва нов. Кученко. Укх шера 150 гектара тӀа хьажкӀаш хьалкхее лаьрхӀад цо, хий ца дехкача лаьтташкара хӀара гектара тӀара 30 центнер а йоаккхаш. ХӀанззехьа дика тоаю цо кулгалдеча звенос ший участок. Удобренеш ехкай, эггара хьалха култиваци йича 50 килограмм аммиачни селитра тохаргда.

Шин-кхаь дийнахьа тӀоадал соца а яь, бӀаьстан кхашкара деррига балхаш, хьажкӀаш дӀаювлга чу а лоацаш, итт-цхьайтта дийнахьа чакхдаха лерхӀ колхозхоша.

Юрта боахама дукхагӀа йолча инвентара ремонт яь баьннаб колхоза механизатораш. Къаьстта дика ремонт яьй шоай тракторашта трактористa Т. Назаровеи П. Лариoновеи. Юртбоахама инвентара ремонт еш дика болх беш ба И. Еремин, А. Шаляпин, М. Касаков, И. Воробцов, кхыбараш а.

БӀаьсти хьаотташехьа сихха балхаш дӀадоладе йиш хургйолаш хӀанз еррига техника кхашка дӀакхувлаш латт. Укх деношка хургья цига 33 трактор, 29 сеялка, нохараш, макхаш. Ремонт яь йистейоалаш латт йол хьокха машинаш а.

БӀаьстан балхаш дика вӀаштӀехьдахара чӀоагӀа терко ю колхоза партийни бюрос а. БӀаьстанга кийчо яр дувцаш бюро аргӀан заседани хилар укх деношка. Кхашка бе безача политико-массови балха план а оттайир цига, хӀаьта бехктокхамегӀарча участкашка коммунисташ а хьожабаьб.

— ХӀара културстане, — йоах партбюро секретара нов. Охременкос, — болх беш агитатор хургва. Из болх бе дикагӀбараш хьожабаьб оаха. Яхье баьннача механизатораша даьха толамаш хьагойта кийчдаь Сийлен доска да.

Парте ЦК Пленума сий дола совгӀат кийчдеш, СССР Лакхехьарча Совета хоржамаш хургдолча денга накъа болхаш колхозхоша майрра йоах: бӀаьстанга кийча да, кхашкара деррига балхаш дикагӀа йолча агротехнически ханеи дикеи чакхдоахаргда.

Р. БОГДАНОВ.

Доазол дехьара

Низ бола протест

ЛОНДОН, 25 февраль. **ТАСС-а корреспондента Е. Коржева** хоам бу:

Тахан Лондона Трафальгарская яхача майдан тІа керда йоккха демонстраци йир ядерни герз алсамдаккхара духьал къовсам лоаттабеча англичанаша.

Ди йоачан йолаш во доллашехьа а ядерни герза тохкам бара Англеи США-и еча кийчонна духьала, дукха адамаш доадергдолча ядерни тІема дІахо кийчо яра духьала чІоаггІа протест е «100-не Комитето» тІахьехарах укхаза венавар 5 эзарнел совгІа саг.

Гулбеннараштa хьалхашка ше къамаьл деш, цІи хезача английски философа, общественни деятела «100-не Комитета» председатела Бертран Россела аьлар: дукха ха йоацаш суд яь комитета ялх член правительства бехке вир пачхьалкхен хьашташта духьалара гІулакхаш леладарах. Тахан вай правительство бехке ю дерригача адамий хьашташта, цар кхерамзленна духьалара гІулакхаш цо леладарах. Вай бехке ю правительствои цун официальни викалаши дунен тІом кийчбарах.

Ядерни тІемо адамаш хІалакдерг хилара хьакъехьара послани яйтай митинге хиннарашка американски Іилмахочо-химика, нобелевски преме лауреата Лайнус Полинга. Малхбузен державаша лелаю ядерни гІулакхаш «юхасецадара» политика кхерам болаш хилар гучадаьккхад канадски Іилмахочо Джон Уитчелла, радар хьаьнча англичанина Роберт Уотсон-Уатта.

Митинге дакъа лоацаш хиннача берригача къоначa наьха цІерагІа гулбеннарашта тешам белар Джон Тинкера ядерни герз дІадаккхара къовсам лоаттабераша комитета 6 члена бокъо йоацаш правительства бу низ шоаш могийтарг ца хиларан, уж мукъабаха тІагІертта къахьегарг хиларан.

Турце къаман оборона министерства хоам

АНКАРА, 26 февраль. (ТАСС). Турце къаман оборона министерства беча хоамах дукха ха йоаццаш толам боацаш хиннача мятежа юкъе хиларах 21 эпсар отставке вахийтав. Цу эпсараштa юкъе ба анкарски тІема школа начальник хинна полковник Талат Айдемир, президент лоравеча полка командир хинна полковник Шюкрю Илькин, кхыбараш.

Лаьцав 4 эпсар: полковник Талат Айдемир, Эмин Арат, Дундар Сейхан, Тургут Альпагут.

Цу виънел совгІа кхы а 200 гаргга эпсар лаьцав яхаш кепа йоазоно баь хоам харцбир министерства.

Расисташ хьаьрбаьннаб

НЬЮ-ЙОРК, 27 февраль. (ТАСС). Укх деношка ООН Генеральни Ассамблея XVI сессе дукхагІа бараш раьза а болаш решени тІаийцай Къулбехьен Родезе бахача наха юкъе расови гІулакхаш мишта латт хьожаш тохкамбе аьнна. Генеральни Ассамблея цу решене чІоаггІа корзагІъяьккхай Эдгар Уайтхед керте латташ йола Къулбехьен Родезе расистски правительство.

Солсберера Ассошиэйтед Пресс яхача агентства корреспондента беча хоамах Къулбехьен Родезе премьер-министра Уайтхеда аьлар цун мехка цхьаккха а комисси йойтилга ООН-а дага а ма дохалда, аьнна. Уайтхеда цхьан помощника кхы а шаьрагІа аьлар: «Нагахьа санна ООН-а моллагІча а комиссе ший юхь укхаза хьакъодайойя, — аьлар цо, — шийна духьала ерзаяь топ гургья цунна.

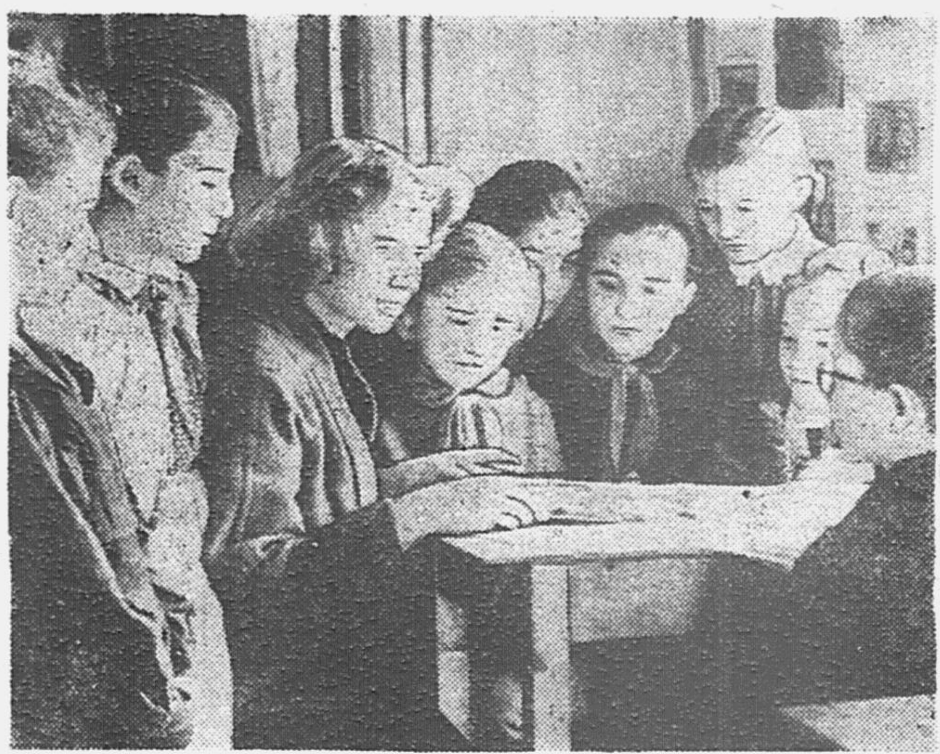
Кубински правительства заявлени

ГАВАНА, 25 февраль. (ТАСС). 19-ча феврале Советски правительства яьча заявлена жоп луш заявлени яьй кубински революционни правительства премьер-министра Фидель Кастро кулг а яздаь.

Кубай правительстваи халкъои, йоах заявлене тІа, гІадбаха, баркал оалаш тІаийцар Советски Союза правительства ханнахьа яь къонахчали хьинари дола заявлени. Кубай правительства белгалдоаккх советски заявлени халкъий кхерамзлен машари лорабара, пачхьалкхенашта юкъе лелача гІулакхий моральи бокъонаши лорара чІоагІа лоархІам болаш хилар.

Американски империализмо Кубайна духьала леладу агрессивни гІулакхаш гуча а доахаш Кубай правительства заявлени йисте йоаллаш йоах:

Кубай революционни правительства а халкъо а дега чура баркал оал Советски Союза цо экономически агресси юхатоха дуккхаза новкъостал дарах, империализмо тха мехка духьал даьха деррига гІулакхаш чІоаггІа харцахьа лархІарах, из масса а хана Кубай га доаккхаш хиларах, Советски правительство тхо бокъонца котдалар дезаш хиларах. Кубайна даь гІулакх довргдац.

Ачхой-Мартана районера пионераш дика кийчлуш ба мехка пионерски организаце 40 шу дизарга. Каст-каста бІаргаго йиш я райцентрера пионераш районни библиотеке. Безаме тІаэц уж библиотека болхлоша.

Сурта тІа: райбиблиотека заведующи нов. Воронова пионеращца ленински пионерски организацех лаьца беседа еш йоалл.

С. ШЕРИПОВА сурт.

КРЕМЛЕВСКИ ТЕАТРЕ ГОЙТАРГЬЯ СПЕКТАКЛАШ

Укх деношка Москве бахаб вай республика драматически театрий артисташ. Доккха творчески гІулакх да царна карагІдаьннар. КПСС XXII съезда хетаяь йола Р. Гамзатова язъяь «Аьсети» моттигерча писатела Н. Музаева язъяь «Сагах тешеи» яха шаккха а спектакль РСФСР культура Министерства баьча соцамах хІанз Кремлевски театре гойтаргья цар.

Боарам боаццаш дегаш гІоздаьнна да тхо, йоах Х. Нурадилова цІерахча театра берригача артисташа. Оаха чІоагІа доккхал ду хьамсарча парте съезда хетаяь «Аьсет» яха спектакль Кремлевски театре гойта могаярах. Иштта чІоагІа бІу къожабеш а да тхо, хІана аьлча, карагІдаргдий - хьогІ, аьнна. хет московски зрителашта бокъонца кІоарга из спектакль гойта.

Г. Минаевеи Л. Горькаяси оттаяьча «Аьсет» яхача спектакле дакъа лоацаш хургба артисташ Я. Зубайраев, А. Исаева, А. Ташухаджиева, А. Дениев, З. Багалова, иштта кхы дуккха а.

Лермонтова цІерахча театра коллективо чІоагІа къахьийгад «Сагах теша» яха спектакль кийчъеш.

Берригa низи, говзали оарцагІъяьккха къахьегаргда оаха, йоах артисташа, Грознерча зрителашта чІоагІа езаенна йола «Сагах теша» яха спектакль вай мехка столицерча зрителашта езалургйолаш оттае.

1-чеи 4-чеи марта Кремлевски театра сцена тІеи, 3 марта московски телевиденеи гІолла гойтаргйолча спектакле дакъа лоацаш хургба артисташ Мальчевский, Оглоблин, Красницкий, иштта кхы а.

Гастролеш толамца чакхъяха ка яйла шун, Нохч-ГІалгІайчен искусства викалаш!

Спорта хоамаш

24—26 феврале «Красный молот» завода спортивни зале хилар волейбола «А» классах йолча командай мехка хьалхара моттиг яккхара тІехьа къовсам лоаттабеш хинна финальни ловзарий хьалхарча гона шоллагІа тур. Цу къовсаме дакъа лоацаш яр маІача наьха командаш «Буревестник» (Москва), «Даугава» (Рига), «Динамо» (Москва), «Буревестник» (Тбилиси), «Локомотив» (Киев), «Спартак» (Грозный), кхалнаьха командаш «Динамо» (Москва), «Спартак» (Москва), «Даугава» (Рига), «Буревестник» (Тбилиси), «Спартак» (Харьков), «Спартак» (Ленинград). Цу деношка иштта Одессе ловзаш хиннай яхье дакъа лоацаш йола маІача наьхеи кхалнаьхеи ялх-ялх команда а.

Грознерча турах аьлча белгалде доагІаш да кхалнаьха командаех московски спартаковцаша цІаккха а ца эшаш ловзар чакхдаьккха хилар.

МаІача наьха командаех дика лайзар «Буревестник» (Москва), «Даугава» (Рига).

Дукха кхоачамбоацараш долаш лайзар грозненски спартаковцаш. Московски динамовцаша атта эшабир уж, 3 : 1 счет а йолаш. Иштта грозненцаш ийшар рижский «Даугава» яхача командал а (3 : 0).

Цу ловзарех йоаггІаш йола выводаш е декхарийла ба грозненски спартаковцаш а команда тренер нов. Медведев а.

К. ЕВЛОЕВ,
пединститута студент.

БЕЗАМЕ ВІАШАГІКХЕТАР

Школа! Мел лоархІаме я школа? Фу ду цо? Цу дешашта дола жоп дика корадоагІаргдар укх деношка Сунженски районерча Карабулакерча юкъерча школе хинначоа. Школе гулбеннабар лакхерча классашкара дешархой, хьехархой. Уж кийчбеннабар хьалха шоай школа яьккха бола, хІанз тайп-тайпарча моттигашка балхаш деш болча нахаца вІашагІкхета.

Школе баьхкабар лакхерча дешара заведеней студенташ, Кирова цІерахча колхоза колхозхой, тайп-тайпарча балхашкара гІулакхера нах.

Школе мел хиннарий теркам тІаозаш къамаьл дир КПСС XXII съезда делегата, СССР Лакхехьарча Совета депутат харжа кандидаталла оттаваьча XIX партсъезда цІерахча колхоза председатела В. А. Шумилова.

Цо дийцар парте XXII съездах дола бокххача лоархІамера хІамаш, къаьстта халкъа дешар тоадара парте йоакхо еш хилар белгал а доаккхаш.

— Иразага бода никъ ба оаш хьаллаьцар,—йоахар нов. Шумилова дешархошка,—сай хана аз а яьккхай ер школа. ЦІаккха а дицлургдац сона айса укх чу даьха шераш, сайна хьийха хьехархой. Фу хургда школал дезагІа? Школа еций сага вахар хоздер, цун уйлаш сийрдайоахар?

Коммунистически партена а, Карабулакерча школа хьехархошта а баркал а оалаш, къамаьлаш дир хьалхагІа школа яьккха болча Пхьилекъонгий-Юртарча юкъерча школа хьехархочо Провоторовас, Къилбаседа-ХІирий педагогически института студентка Наумовас, «Сунжанефта» НПУ болхлочо Дубовика, иштта кхыбараша.

Цар массане а дийцар дІахо шоаш де лаьрхІараш, хІаьта иштта дешархошта дика ловцаш а даьхар.

Цул тІехьагІа, хьаьшашта баркал а оалаш, къамаьлаш дир школерча дешархоша.

Иштта безаме чакхдаьлар вІашагІкхетар.

М. ФРОЛОВ,
Карабулакерча школа директор.

IV РЕСПУБЛИКАНСКИ СМОТРАГА

Районни центре во кийчлу

ХІара сарахьа дукха нах хул Сунженски района Ассински станицерча культура ЦІагІа. ХІанз эггара саготагІа йола ха я самодеятельни артистий. Дика кийчо еш боахк уж IV-ча республикански смотрага. Массанахьара хьахозаш иллеш да, пандарий озаш я.

ХІанз 50 саг гаргга кагирхойи мехкарийи юкъе болча хоро Іомаду «Тхо коммунизме дахаргда» яха партех дола илли. Тайп-тайпара халхараш Іомадеш я халхархой группа. «Стряпуха замужем» яха советски драматурга Сафронов Анатоле пьеса оттае кийчлуш я драматически кружок. Художественни самодеятельноста юкъе дакъа лоацаш станицера 120 саг ва.

Смотрага цу тайппара дика кийчлуш я Нестеровскереи Троицкереи художественни самодеятельноста коллективаш. Кагирхоша укхаза Іомаю пьесаши интермедеши, колхозерча гІулакхий хьакъехьара куплеташи частушкаши, лирически иллеш.

Цхьабакъда, кхы тайпа да сурт цу гІулакха йоккхий торонаш йолча районни центре. Цига я башха-дика культура Дворец, кинотеатр, хьехархой ЦІа, музыкальни школа, дуккха школаш,тикаш, берий бешамаши яслеши. Юрта интеллигенце йоккха отряд я станице.

ХІаьта районни центр чуйолча Орджоникидзевская яхача станице, кхы мел йолча юртарчул дуккха вогІа хІана лел смотрага кийчо яра гІулакх?

Цу хаттара жоп дала хала дац. Сагота хул культура Дворецe. Культура Дворецо беш бола берригa болх халхараш вІаштІехьдоахилга мара бац. Дукха ха я укхаза дезалашта хьехам тела сайренаш, района дикагІа болча нахаца вІашагІкхетар, литература хьакъехьа диспуташ, сакъердамаш, тематически сайренаш, иштта кхыдараш ца хула.

Культура Дворецe директораш а кхыбола болхлой а укх тІеххьарча хана цхьацца бахьанашца каст-каста хувцалу, хІаьта смотрага кийчо е еза ха хьаэттача ханна кружокаш ехай.

Грозне республикански смотрашка гастролаш телача хана массаза а дика могаеш хьаенай Сунженски хор. Цун кулгалхо йолча нов. Миницкаяйна Нохч-ГІалгІай АССР заслуженни артистка яха цІи еннай. Цхьабакъда, нов. Миницкая дуккхача кхыйолча коллективашка дакъа лаца а яьнна, шийна дуккха балхаш тІаэцарах Дворецe беча балха тІара мукъаялийта йийзар.

Художественни самодеятельноста кулгал де ховш бола болхлой тоъаш бац районни центре. Моттигерча музыкальни школера хьехархой культура Дворецa новкъостал дара вІалла раьза а хилац, школеи Двореци цхьан цІеношка йоллашехьа а.

Кхы дикагІа латтац гІулакх хьехархой ЦІагІа а. Цига лерттІа беш цхьаккха болх бац, сар-сарахьа къайле хул ЦІен наІараш.

Из долла хІама районни организацешта гуш да, цхьабакъда, хІанз республикански смотр хиллалца юхейиса саготагІа йола ха карарайоалийташ латт культура отделои цун заведующе нов. Коношенкоси.

С. САЛЬМАН,
«Сердало» газета штате йоацача культура отдела член.

1-ча марта:

6.40 — «Шура яккхара квартальни план — ханал хьалха» — передача (гІалгІай меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор». 8.20 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (нохчий меттала); 8.30 — «Сердало» газета обзор; 8.45 — пионераштеи школьникаштеи передача (эрсий меттала); 16.00 — ашараш; 16.25 — «Оаха къовсам лоаттабу продукци дика хилийтара» — кагирхошта передача (гІалгІай меттала); 16.40 — керда хоамаш (гІалгІай меттала); 16.50 — «РадиоладувгІархой письмоех» — передача (нохчий меттала); 17.05 — керда хоамаш (нохчий меттала);— 17.20 — промышленноста болхлошта передача (нохчий меттала); 17.35— ашарий антракт; 17.45 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.00 — передовой опыта радиошкола; 18.30 — концерт.

УКВ.

9.15 — «Социализма мехкий музыкальни искусство» — радиообозрени; 10.21 — «Базальтови берда тІа биаь дув» — берашта передача; 19.20 — «Революционни подпольяи граждански тІемеи ашараш» — передача; 19.53 — нохч-гІалгІай ашараш; 20.34 — «Иоланта» — опера; 22.16 — къаьнара маршаш.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цІерахча кинотеатре

Йоккха зал — **«Жоао Карраля къайле».**

Долалу: 10, 12, 4, 6, 8, 10.

ЗІамига зал № 1 — **«Жоао Карраля къайле».**

Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30. 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗІамига зал № 2 — **«Безами шоллагІа пилоти».**

Долалу: 9, 11, 7, 9.

ЗІамига зал № 3 — **«Жоао Карраля къайле».**

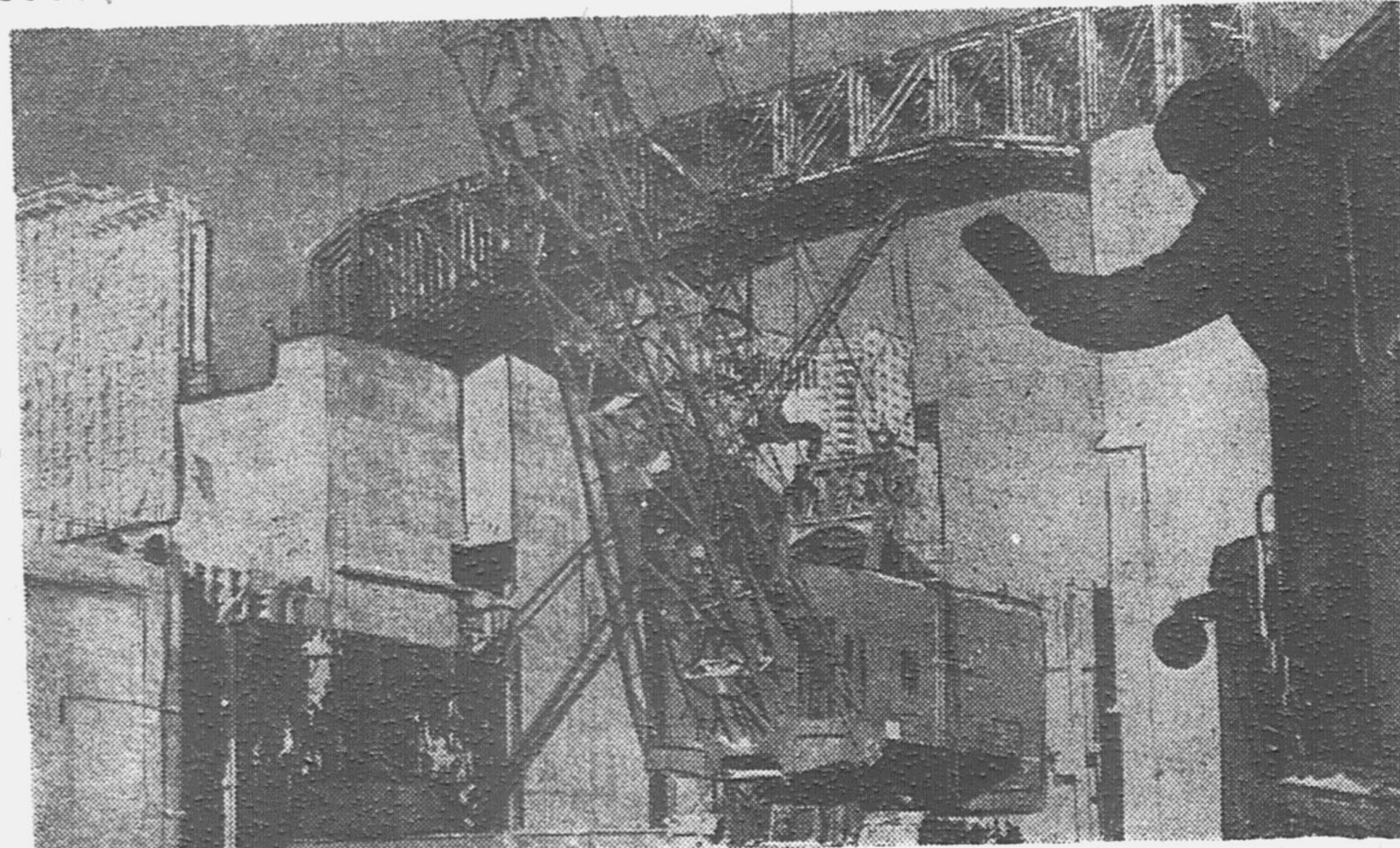
Долалу: 9.30, 11.30, 1.30, 3.30, 5.30. 8.15, 10.15.

«Родина» яхача кинотеатре «Жоао Карраля къайле».

Долалу: 8.45, 10.50, 1, 3.10, 5.20. 7.20, 9.20.

ДІаьхдаь сеанс — **«Юха а седкъашка».**

Долалу: 9.20.

ПЕРМСКИ ОБЛАСТЬ. Воткински гидроузла гІишлонхошеи монтажникашеи ханал цхьа шу хьалха болх бе йолаялийтай электростанце хьалхара ши агрегат.

ХІанз гидростроителаша шоай низ тІабахийтаб навигаци йолаялалехьа шлюз болх бе йолалургйолаш йистеяккхар духьа.

Аттача яьккхача конструкцех йола дуккха аьшкабетон а кхыдола керда хІамаш а юкъекхахьаро воткинцашка торо хилийтар гІишло йолаелча денз итташ миллионаш сомаш пачхьалкхен ахча кходе.

Братски ГЭС-а гІишлонхошца яхь лелаеш йолча Воткински гидроузла коллективо соахка йиьлагІча квартале карара кара тела СССР Министрий Советеи ВЦСПС-еи ЦІе байракх яьккхар.

Сурта тІа: шлюз хьалъеча.

В. Кошевой сурт — **ТАСС фотохроника**

Къахьегама овсарле лакхъеш

Къахьегамах дукхагІа пайда эцаргболча тайпара болх лелабарах, рационализатораша тийнна предложенеш балха юкъехкувларах, бригадай членашеи коллективашеи коммунистически къахьегама цІи яккхара яхь лелаярах 1961 шера плани социалистически декхараши толамца кхоачашдир завода коллективо. Ден-бус установкаша бу болх сихбарах оттаьча планал совгІа дуккха эзараш тоннаш мехкдаьтта чакхдаккхен графикал совгІа ремонт ца еш установкашка болх байтеи вІаштІехьдаьннад.

ХІанз вай парте хьалхашка оттадаьча декхарашка хьежжа, къахьегама овсарле лакхъяра еча кийчонна чуийнна къахьегаш я завода коллектив. Масала, массайолча хана болх бу установкаш эргаяхара йолча технически документацена кийчо еш, кердача оборудованеца опытни балхаш деш, керда оборудовани Іалашъеш ба къахьегамхой. ХІанз балха юкъекхувларгда хьалхагІа гучадийнна пайданера кердадараш.

1962 шера Грознерча мехкдаьтта Іилма-тохкама института Іилман болхлоща цхьана «калоша» яхача бензинацара ароматически углеводородаш хьакъоастаяра йола соахка дІайолаяь хинна керда процесс йизза дІачакхйоаккхаргья. Цу гІулакхо дикка аттача боаккхаргба болхлой къахьегам, балхага хьалхагІа дІаиха рузкъа кходе торо хулийтаргья.

ДІабахача январь бетта завода № 9 йола установка кердача тайпара эргаяьккха тоаяьй. Цу гІулакхо торо хилийтар установка низ 50 процент гаргга совбаккха. Из установка эргаяккхара баьча балха ерригa уйла тІа а яхийта къахьийгад Іилма-технически отдела членаша нн. Шапошникова, Дудника, Никитина, иштта кхыбараша. Цар новкъосталца эргаяьккхача установкаца беча балха къахьегама овсарле 50 процент гаргга лакхъеннай.

Цу бетта болх бе йолаялийтай дукха низ бола шиъ Іанара камера. Цар дикка аттача баьккхаб болхлой къахьегам, хІаьта арахецаш йола парафин дикагІа хиннай. Укх шера цу тайпара кхы а кхоъ камера хьалъе лаьрхІад заводо.

1962 шера шоллагІча квартале электродни кокс кийчбеш йола керда батарея йолайолийтаргья болх бе. Халкъа боахама чІоагІа пайда луш йола продукци 20 процент дукхагІа арахецаргья заводо из гІулакх юкъедоаладар бахьан долаш.

Укх шера хьалъе лаьрхІад цІаккха ца соцаш парафин цІенъергйола установка. Цу гІулакхо торо хулийтаргья парафин цІенъеш йолча агрегатий низ хьалха хинначул шозза совбаккха, арахецача продукце дикал лакхъе, мехкдаьтта продукташ ца йойташ лорае, продукци кийчъярга дІабода мах лохбе, болхлой къахьегам дикка аттача баккха.

№ 10 йолча установка коллектива къахьегама овсарле 50 процент лакхлургйолаш установка эргаяккха лаьрхІад. Уж деррига балхаш даь ца Іеш, халача балхий процессашта механизаци яра а къовсам лоаттабу. Масала, установкай оборудованена ремонт еча, парафин дІаюха деттача механизаци ергья.

ХьатІадоагІача 1963 шера низ бола керда атмосферно-вакуумни установка хьалъяра доккхий декхараш латт завода хьалхашка.

Коммунистически партеи Советски правительстваи вай мехка халкъа боахам дегІабоалабара а укх гарггарча ткъаь шера коммунистически общество хьалъяра а доккхий декхараш хьалхашка оттадаьд хІара сага. Нагахьа санна хІара саго, хІара коллективо шоай производстве уж лоархІамера декхараш долга а ховш къахьеге вІаштІехьдаргда уж декхараш сийленца кхоачашде. Цу балха тІа йоаггІаш йола моттиг лоацаргья тха завода коллективо.

Н. БОНДАРЕНКО,
Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода керттера инженер.

Кухне оттаяьча газ чуйолча баллонах пайда эцара БОКЪОНАШ

Мегац: бІарг лакха саг а воацаш лотаяьча пишк йита.

Дага кхабалаш: хьалхагІа цІера оала а баьккха, тІаккха мара газ хьахеца мегаргйоацилга.

I. ЦІи лотаялехьа.

1. Прибора тІара ерригa кранаш а балонна тІара вентиль а айххийта дІачІоагІъяь йий хьажа.
2. Форточка хьа а дийле, 15 минута фо чукхетийта цІагІа.

II. Газ лотаяр.

1. Баллона вентиль хьаелла.
2. Пишка юххе йоалла кран хьаелла.
3. Лотаяь цІилеторг горелкана дІатІа а хьойя, цул тІехьагІа шорттига хьаелла пишка Іоакъана кІалхарча еззача горелках йоалла крантилг.
4. Пишка духовка чу йоахка горелкаш лотаеча хана: духовка наІарилги Іоделлаш дола духовка пхонах доалла ногІарилги дІа а дийле, пхе минута фо чукхетийта, цул тІехьагІа диткъо хьоарчадаь каьхат лота а дийя, аьтта оагІорахьа йоаллача горелкана дІатІахьо. тІаккха крантилг хьа а йийле, аьрда оагІорахьа йоаллача горелкана сихха дІатІахьо. Горелка дерригача Іургашка йоагаш хила еза газ.

III. Газ дІайоаяр.

1. Пишка мел йоахка кранаш дІакъовла.
2. Пишка тІехьашка газопроводах йоалла кран дІакъовла.
3. Іодувшачеи дуккха хьелургдолаш квартирера дІадолхачеи хана, газови прибора тІара ерригa кранаши баллона тІара вентильи тешшаме дІакъайла йий хьажа.

IV. Газах пайда эцача хана ханза даргдац:

1. Оала кІур беш хуле, горелка чу фо дукхагІа дайта деза, оала хьалкъесташ хуле, пишках йоалла кран сихха дІакъовла, тІаккха горелка шел а ялийте, юха а лотае.
2. Коачача хІамо кІедж йоахача хана горелка йоа а яь, газ Іоъаха тарлу.
3. ТІехь-тІайоагІа баллон ехаш йола заявкаш дІаийю 8 сахьат даьлча денз 16 сахьат даллалца № 2-26-63 йолча телефонаца.
4. Баллон дІакхаьчачул тІехьагІа 5 денал тІех ха ца йоалийташ дІабала беза газах боагІа мах, баллон яхьац хьалхагІа еначох боагІа мах дІа ца белча.
5. Нагахьа санна газа хьадж етталойя, ерригa кранаши баллона тІара вентильи дІа а къайле, сихха телефон тоха укх номерах: 0-4. Авари дІаяккхалца цІи а ма лотаяйталаш, электроаппаратурага болх а ма байталаш.
6. Газобаллонаца гІулакх хилийта мегаргдац берийи, установка лелаяра бокъонаш йовзаш боацача наьхеи, менна-бехача наьхеи.
7. Цхьанна тайпара могадац ехача газови приборех пайда эца.
8. Цхьанна тайпара могадац газови прибораш латтача нана-цІагІа Іовижа.
9. Нагахьа санна газо са дикъа е кхы зе даь моттиг хуле № 0-3 йола телефон а теха, скори помощь еха еза.
10. ЦІагІа цІи яьлча сихха баллона тІа йоалла винтиль дІа а къайла, № 0-4 йолча телефонаца аварийни службеи № 0-1 йолча телефонаца пожарни командеи йоалаяйта еза.
11. Ер бокъонаш толхаярах бехке болча наха гІод тох, хІаьта цхьайолча хана уголовни бехктокхаме а оз, газобаллонни установка лелае бокъо а лац.

«ГРОЗГОРГАЗА» ТРЕСТ

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦІеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахарен, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цІерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.

Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ05023 — Заказ № 1306.